Regionrevisorerna

2022-03-29

Diarienummer
RK 2021-0031

Fastighets- och servicenämnden

Årsrapport 2021
Fastighets- och servicenämnden

Revisorerna i revisorsgrupp III beslutade 2022-03-29 att överlämna rapporten till fastighets- och servicenämnden för kännedom och möjlighet till yttrande senast 2022-08-31.

Paragrafen förklarades omedelbart justerad.

Anders Lönn
Ordförande
Digital signering

Snezana Krunic
Sekreterare
Digital signering

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Årsrapport 2021

Fastighets- och servicenämnden

Region Stockholm

Regionrevisorerna

2022-03-29

Diarienummer
RK 2021-0031

Fastighets- och servicenämnden

Årsrapport 2021
Fastighets- och servicenämnden

Revisorerna i revisorsgrupp III beslutade 2022-03-29 att överlämna rapporten till fastighets- och servicenämnden för kännedom och möjlighet till yttrande senast 2022-08-31.

Paragrafen förklarades omedelbart justerad.

Anders Lönn
Ordförande
Digital signering

Snezana Krunic
Sekreterare
Digital signering

Visma Addo ID-nummer : ccc8d765-cdc6-44f2-8ad8-6d81967a0043

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Sammanfattning – Fastighets- och service-nämnden

I den årliga revisionen prövas om verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om den interna styrningen och kontrollen varit tillräcklig samt om räkenskaperna är rättvisande. Under nämnden lyder dels serviceförvaltningen, dels en förvaltningschef som inför nämnden är ansvarig för fastighetsverksamheten. Revisionens sammanfattning nedan avser nämndens hela ansvar.

Bedömning för år 2021

	Tillfreds-ställande	Inte helt tillfredsställande	Otillfreds-ställande
Ekonomiskt och verksamhetsmässigt Resultat	**X**		
	Tillräcklig	Inte helt tillräcklig	Otillräcklig
Intern styrning och kontroll	**X**		
	Rättvisande	Inte rättvisande	
Räkenskaper	**X**		

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämndens ekonomi har under året påverkats av den pågående coronapandemin. Det ekonomiska resultatet uppgår sammantaget till 653 mnkr för nämndens två förvaltningar. Enligt beslut i fullmäktige ska coronarelaterade merkostnader och intäktsbortfall undantas vid avstämningen av resultatkravet. Nämndens ekonomiska resultat, justerat för coronarelaterade merkostnader och intäktsbortfall samt realisationsvinster uppgår till 661 mnkr, vilket är 112 mnkr högre än fullmäktiges resultatkrav. Revisionen konstaterar att fullmäktiges mål om en ekonomi i balans uppnåtts för nämndens två förvaltningar sammantaget.

Det ekonomiska resultatet för *serviceförvaltningen* uppgår till – 53 mnkr. Justerat för coronarelaterade poster uppgår det ekonomiska resultatet till – 16 mnkr, vilket är 21 mnkr lägre än fullmäktiges resultatkrav. Avvikelsen i förhållande till resultatkravet motsvarar ca 1,1 procent av omsättningen. Revisionen konstaterar att fullmäktiges mål om en ekonomi i balans därmed inte uppnåtts för serviceförvaltningen.

Det ekonomiska resultat för *fastighetsverksamheten* uppgår till 706 mnkr. Justerat för coronarelaterade poster och realisationsvinster vid fastighetsförsäljningar uppgår det ekonomiska resultatet till 677 mnkr, vilket är 133 mnkr högre än fullmäktiges resultatkrav. Revisionen konstaterar att fullmäktiges

mål om en ekonomi i balans därmed uppnåtts för nämndens fastighetsverksamhet.

Coronapandemin har haft en viss påverkan på nämndens verksamhet, framförallt inom serviceförvaltningen. Det verksamhetsmässiga resultatet har dock kunnat mätas för serviceförvaltningen och har till stora delar uppnåtts. Det verksamhetsmässiga resultatet för nämndens fastighetsverksamhet, med undantag för de delar som inte kan mätas på grund av coronapandemin, har i huvudsak uppnåtts.

Nämndens samlade ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat bedöms, utifrån genomförd granskning, sammantaget som tillfredsställande.

Intern styrning och kontroll

För *serviceförvaltningen* har bl.a. ekonomistyrning, prissättning, informationssäkerhet, bisysslor och jäv, löneadministration, målstyrning samt riskprocessen granskats. Granskningarna visar på ett antal förbättrande åtgärder som bör vidtas.

När det gäller serviceförvaltningens ekonomistyrning bör nämnden säkerställa en transparent hantering vid ekonomiska avvikelser. Nämnden bör även efterfråga en samlad återrapportering för att kunna ta ansvar i principiella frågor som gäller prissättning, konkurrensutsättning och effektivisering. Revisionen noterar att det pågår ett utvecklingsarbete på förvaltningsnivå där den nya organisationen och ekonomimodellen bör ge förutsättningar för en stärkt styrning.

Revisionen har lämnat ett antal rekommendationer riktade till serviceförvaltningens ledning när det gäller intern styrning och kontroll. Det gäller exempelvis inom löneadministration, ett område som även är av vikt för de nämnder/styrelser som köper dessa tjänster. Revisionen bedömer att hanteringen av rekommendationerna såväl till nämnd som serviceförvaltningens ledning behöver prioriteras framöver för att stärka nämndens interna styrning och kontroll av serviceförvaltningen.

För nämndens *fastighetsverksamhet* har revisionen under året, i särskilda projekt, granskat fastighetsförsäljningar, investeringsprocessen, fastighetsägar- och byggherreansvaret, klimatanpassning av fastigheter och anläggningar. Revisionen har t.ex. framfört att styrdokument för försäljning av fastigheter behöver beslutas politiskt. Bland annat gäller det de delar i den handbok för fastighetsförsäljningar som rör nämndens ansvar för intern styrning och kontroll i försäljningsprocesserna. Vidare bör nämnden ta del av Locums arbete med klimatanpassningsarbetet. Nämndens interna styrning och kontroll inom fastighetsverksamhet bedöms, utifrån genomförd granskning, sammantaget vara tillräcklig.

Den interna styrningen och kontrollen bedöms, utifrån genomförd granskning, sammantaget vara tillräcklig.

Räkenskaper

Årsbokslutet är i allt väsentligt upprättat enligt god redovisningssed, enligt regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning både för nämndes serviceförvaltning och fastighetsverksamhet.

Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Innehåll

1 Årlig granskning 1

2 Serviceförvaltningen 2
2.1 Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat 2
2.2 Intern styrning och kontroll 7
2.3 Räkenskaper 21

3 Fastighetsverksamheten 22
3.1 Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat 22
3.2 Intern styrning och kontroll 26
3.3 Räkenskaper 29

4 Nämndens yttrande över delrapport 2021 30

Bilaga 1 Sammanställning och uppföljning av årets och tidigare års lämnade rekommendationer till nämnden för serviceförvaltningen

Bilaga 2 Sammanställning och uppföljning av årets och tidigare år lämnade rekommendationer till ledningen för serviceförvaltningen

Bilaga 3 Sammanställning och uppföljning av årets och tidigare års lämnade rekommendationer till nämnden för fastighetsverksamheten

Bilaga 4 Sammanställning och uppföljning av årets och tidigare år lämnade rekommendationer till ledningen för fastighetsverksamheten

Bilaga 5 Bedömningsmål och bedömningskriterier

Bilaga 6 Yttrande över delrapport 2021

1 Årlig granskning

I den årliga revisionen prövas och bedöms om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig.

Fastighets- och servicenämnden (FSN) ansvarar enligt reglementet för att långsiktigt utveckla regionens fastighetsbestånd genom avtalen om fastighetsförvaltning mellan Locum AB och Stockholms läns landsting från 1993 och 2001. Nämnden ansvarar även, genom avtal med Locum, för regionens fastighetsstrategiska frågor och för dess fastighetsbestånd med undantag för trafikorganisationens fastigheter och anläggningar. Nämnden ska dessutom ansvara för projektavtalet mellan Region Stockholm och Swedish Hospital Partners AB avseende Nya Karolinska Solna (NKS).

Nämnden ska även tillhandahålla IT- och övriga servicetjänster mot ersättning i enlighet med beställningar från regionens nämnder och bolagsstyrelser. Nämnden fullgör också Region Stockholms uppgifter som huvudman inom regionens offentliga skolväsende enligt skollagen (2010:800).

Under nämnden lyder dels serviceförvaltningen, dels en förvaltningschef som inför nämnden är ansvarig för fastighetsverksamheten. Enligt nämndens reglemente ska förvaltningschefen utgöras av VD för Locum. I övrigt har fastighetsverksamheten ingen egen personal. Nämndens ansvar inom serviceområdet sköts av serviceförvaltningen där antalet anställda successivt utökats under året.

Revisionen har utförts enligt kommunallagen, regionens regler och anvisningar samt god revisionssed för kommunal verksamhet. Revisionen har utgått från revisionsplanen som fastställts av revisorsgrupperna och revisorskollegiet.

I granskningen har revisorerna biträtts av regionens revisionskontor. Granskningen har genomförts av granskningsansvarig Dennis Andersson och Johan Blomberg vid revisionskontoret och huvudansvarig revisor Jenny Göthberg m.fl. vid EY.

Revisorernas granskningsuppdrag utförs dels i form av basgranskning som årligen genomförs på alla nämnder, dels genom fördjupad granskning av specifika områden utifrån en risk- och väsentlighetsanalys. Under granskningsåret har revisorerna haft dialog med presidiet för nämnden vid möte hösten 2021.

2 Serviceförvaltningen

2.1 Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

I detta avsnitt görs en bedömning av om nämnden uppnått fullmäktiges resultatkrav och övriga ekonomiska samt verksamhetsmässiga mål för serviceförvaltningen. Bedömningen omfattar även om nämnden genomfört givna uppdrag samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 3.

2.1.1 Ekonomiskt resultat

	Budget 2021	Bokslut 2021	Bokslut 2020
Resultaträkning (mnkr)			
Verksamhetens intäkter	1 837	1 831	1 719
Verksamhetens kostnader inkl. avskrivningar och finansnetto	- 1 831	-1 884	-1 648
Årets resultat	**5**	**-53**	**71**
Coronarelaterade merkostnader och intäktsbortfall	-	21	-[1]
Erhållet statsbidrag för täckning av merkostnader	-	0	0
Justerat resultat	**5**	**- 32**	**71**
Balansomslutning (mnkr)	1 100	1 061	1 113
Helårsarbeten (antal)	728	706	583

Resultat 2021

Nämndens ekonomiska resultat för serviceförvaltningen uppgår till -53 mnkr. Enligt beslut i fullmäktige[2] undantas nämndens merkostnader och minskade intäkter till följd av coronapandemin vid avstämningen mot resultatkravet. Merkostnader under 2021 uppgår till 21 mnkr enligt nämndens inrapportering till regionledningskontoret.

Nämndens ekonomiska resultat för serviceförvaltningen uppgår till -32 mnkr justerat för inrapporterade coronarelaterade merkostnader. Detta är 37 mnkr lägre än fullmäktiges resultatkrav för serviceförvaltningen som helhet.

Resultatet påverkas enligt nämndens verksamhetsberättelse av ökade kostnader som uppkommit till följd av uppskjuten verksamhet som skulle ha genomförts under 2020, men som p.g.a. pandemin genomfördes först under

[1] Under verksamhetsåret 2020 fick nämndens merkostnader och minskade intäkter till följd av coronapandemin, enligt fullmäktiges beslut, inte undantas vid avstämningen mot resultatkravet.
[2] RS 2021–0124

2021. Det gäller samlokaliseringsprojektet[3] samt upphandlings- och it-verksamheten.

I regionstyrelsens avstämningsärende av budget 2021[4] framgår att underskottet kopplat till samlokaliseringsprojektet ska hanteras inom det egna kapitalet för fastighets- och servicenämnden under 2021 och att nämnden bör låta hyresgästerna ersätta kostnaden för åtgärderna över tid. Justerat för 2021 års kostnader gällande samlokaliseringsprojektet på 16 mnkr uppgår nämndens justerade resultat till – 21 mnkr mot fullmäktiges resultatkrav. Avvikelsen i förhållande till resultatkravet motsvarar ca 1,1 procent av omsättningen. Revisionen konstaterar att fullmäktiges mål om en ekonomi i balans därmed inte uppnåtts.

För upphandlingsverksamheten beror avvikelserna framförallt på ökade konsultkostnader kopplat till årets hantering av uppskjutna upphandlingar från 2020. För it-verksamheten härrör ökade kostnader främst till licenser som skulle ha bytts ut under 2020 och en ökad ärendemängd. Belopp för avvikelserna för respektive område kommenteras inte i verksamhetsberättelsen.

I serviceförvaltningen ingår tre resultatenheter: serviceförvaltningen (SF), Berga Naturbruksgymnasium och SF IT. Fullmäktige har fastställt ett resultatkrav på 5 mnkr för resultatenheten SF IT och 0 mnkr för de övriga två. Eftersom nämnden under löpande år sammanfört SF och SF IT till en resultatenhet går det inte att följa upp resultatkravet för var och en av de två enheterna. Däremot kan revisionen konstatera att fullmäktiges mål om en ekonomi i balans inte uppnås för nämndens serviceverksamhet som helhet.

Nämnden anger i verksamhetsberättelsen att Berga har ett underskott på 4,6 mnkr. Revisionen konstaterar att fullmäktiges mål om en ekonomi i balans gällande Berga därmed inte uppnåtts. Orsakerna till Bergas underskott kommenteras inte i verksamhetsberättelsen. Enligt intervjuer beror det främst på lägre intäkter för internatboende p.g.a. distansstudier samt ökade lönekostnader.

Jämförelse med budget 2021

Verksamhetens *intäkter* uppgår till 1 831 mnkr, vilket är 6 mnkr (0,3 procent) lägre än budgeterat. Intäkterna för IT-tjänster överstiger budgeten med ca 13 mnkr främst till följd av verksamhetsövergångar. Intäkter för uthyrning av lokaler är 15 mnkr lägre än budget vilket beror på att hyresavtal på landstingstomten har avslutats under året. Motsvarande minskning återfinns på kostnadssidan för hyreskostnader som annars skulle ha vidarefakturerats. Posten övriga intäkter är 16 mnkr lägre än budget medan försäljning övriga tjänster är ca 12 mnkr högre, vilket bl.a. beror på att vissa intäktsposter

[3] Projekt för att samlokalisera Region Stockholms centrala förvaltningar enligt regionfullmäktiges beslut den 7 november 2017 (LS 2016-1489).
[4] RS 2020-0536

bokförts enligt andra principer än i budgeten. Resterande negativa avvikelse på 4 mnkr inom posten övriga intäkter beror på verksamhetsövergångar. Erhållna bidrag är 1 mnkr högre än budgeterat.

Verksamhetens *kostnader*, exkl. avskrivningar och finansiella poster, uppgår till 1 674 mnkr, vilket är 66 mnkr (ca 4,1 procent) högre än budgeterat. Av budgetavvikelsen är 85 mnkr hänförbart till kostnader inom *IT- och telekostnader* vilket beror på ett högre behov av specialistkonsulter främst inom IT- och upphandlingsverksamheterna än budgeterat. Bemanningskostnaderna överstiger budget med 11 mnkr. Justerat för coronarelaterade merkostnader på 17 mnkr som kopplas till inhyrd personal så är bemanningskostnaderna 6 mnkr lägre än budget, vilket beror på vakanser. Lokal- och fastighetskostnader understiger budgeten med ca 21 mnkr, varav ca 15 mnkr är hänförliga till att hyresavtal på landstingstomten har avslutats under året med motsvarande minskning på intäktssidan. Resterande avvikelse utgörs av lägre kostnader inom olika fastighetsanknutna områden då fler anställda inom regionen har arbetat på distans. Posten *övriga kostnader* understiger budget med 9 mnkr. Posten innehåller coronarelaterade merkostnader på 3,6 mnkr som hänförs till ökade IT-kostnader. Exklusive dessa understiger *övriga kostnader* budgeten med 12,6 mnkr, vilket främst beror på outnyttjade interna tjänsteutvecklingsmedel. Kostnaderna för material och varor understiger budget med 1 mnkr.

Avvikelser i förhållande till budget har inte analyserats och kommenterats på ett tillfredställande sätt i nämndens verksamhetsberättelse. Revisionen har efterfrågat kompletterande information för de områden där uppvisar underskott samt orsaker till Bergas underskott. Revisionen har också efterfrågat kompletterande information när det gäller IT- och telekostnader och övriga kostnader där redogörelsen i verksamhetsberättelsen inte varit tillräcklig.

Investeringar

Årets investeringar uppgår till 162,3 mnkr, att jämföra med fullmäktiges budget på 407,5 mnkr[5], vilket ger en upparbetningsgrad på 39,8 procent. Budgetavvikelsen beror på tidsförskjutningar av samlokaliseringsprojektet och pandemirelaterade förseningar av IT-investeringar.

Bedömning av ekonomiskt resultat

Revisionen bedömer att pandemin haft en viss påverkan på nämndens ekonomi. Nämnden menar att resultatet, utöver direkta merkostnader, påverkats av kostnader till följd av uppskjuten verksamhet från 2020. Utifrån fullmäktiges beslut om beräkning av justerat resultat uppnår dock inte nämndens serviceförvaltning fullmäktiges mål om en ekonomi i balans. Det justerade

[5] I fullmäktiges budget 355,5 mnkr men genom teknisk justering i ärende ”Avstämning av budget 2021 för Region Stockholm”, RS 2020-0536, tillfördes FSN serviceförvaltning ytterligare 52 mnkr med anledning av övergången av IT-verksamhet från Stockholms läns sjukvårdsområde.

resultatet för nämndens serviceförvaltning som helhet underskrider resultatkravet med 21 mnkr. Avvikelsen i förhållande till resultatkravet motsvarar ca 1,1 procent av omsättningen.

Revisionen anser att nämnden bör förtydliga och mer utförligt kommentera serviceförvaltningens avvikelser i sin verksamhetsberättelse.

2.1.2 Verksamhetsmässigt resultat

Måluppfyllelse
Enligt nämndens verksamhetsberättelse har målen uppnåtts[6] när det gäller *hållbar investeringsutveckling*, *region Stockholms klimatpåverkan ska minska*, *kärnverksamheten ska prioriteras*, *systematisk kompetensförsörjning och hög innovations- och digitaliseringsgrad*.

Målet *Ett resultat i balans* har inte uppnåtts då nämnden redovisar ett underskott för serviceförvaltningen, se avsnitt 2.3.1.

Målet för *social hållbarhet* har delvis uppnåtts då indikatorn a*ndelen vidtagna åtgärder inom identifierade förbättringsområden utifrån folkhälsokonsekvensanalyser i nämnder* inte uppfylls. Enligt nämndens verksamhetsberättelse har ännu inga åtgärder vidtagits. Ett stödmaterial för folkhälsokonsekvensanalyser har dock tagits fram. Nämnden rapporterar också att en översyn av policyns påverkan på serviceförvaltningens verksamhet kommer att genomföras 2022.

För målet *samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar* uppfyller nämnden inte målvärdena för två av fyra indikatorer. För indikatorn n*ämnden har förmåga att hantera extraordinära händelser* uppfyller nämnden inte de krav som ställs om att ha ett strukturerat arbetssätt för nämnden som helhet. Det saknas en övad och utbildad krisledningsorganisation samt kontinuitetsplaner. Enligt förvaltningen finns dock planer för verksamhetens mest kritiska delar. Enligt förvaltningen har det genomförts en analys under året för att definiera övriga systems behov av kontinuitetsplaner, implementering av dessa sker 2022. Indikatorn *andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser* uppnås inte då klimatanalyser inte genomförts. Enligt nämndens verksamhetsberättelse planerar förvaltningen att bedöma även klimataspekter i risk- och sårbarhetsarbetet under 2022.

Målet *Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare* omfattas av sex indikatorer. Målet uppnås inte då de fyra indikatorerna som kopplar till hållbart medarbetarengagemang inte når fullmäktiges målvärden. Den omfattande omorganisationen som förvaltningen genomgått under året, tillkommande

[6] Enligt regionledningskontorets anvisningar är ett mål uppfyllt om mer än hälften av indikatorerna nått sina målvärden. Om upp till hälften av indikatorerna har uppnått sina målvärden anses målet vara delvis uppfylld. När ingen indikator når målvärdet, anses målet inte vara uppfyllt.

verksamheter samt intensivt arbete för att hantera uppskjutna aktiviteter till följd av pandemin uppges vara orsaker som påverkat årets utfall. Mätning av indikator gällande att *andelen av medarbetare som utsätts för kränkande särbehandling som har samband med arbetet ska minska* genomfördes för första gången detta år. Då inget målvärde finns från föregående år att jämföra med kan måluppfyllelse mätas först nästa år. För indikatorn *andelen sjukfrånvaro i relation till ordinarie arbetstid* understiger den procentuella sjukfrånvaron fullmäktiges målvärden. Nämnden uppnår därmed målvärdet för indikatorn.

Måluppfyllelsen har i huvudsak analyserats och kommenterats på ett tillfredsställande sätt i verksamhetsberättelsen.

Uppdrag från fullmäktige

Nämnden har sammanlagt fått fem uppdrag från fullmäktige, varav fyra har bedömts som avslutade av nämnden och ett uppges pågå enligt plan.

I enlighet med ärendet Avstämning av budget 2021[7] för Region Stockholm undantas nämnden uppdraget *Sänka de administrativa kostnaderna med tio procent under 2021*. Detta eftersom serviceförvaltningen har till uppdrag att leverera administrativa tjänster åt regionens kärnverksamheter och därför är samtliga kostnader administrativa. Uppdraget om att *nämnden i samband med verksamhetsplan beslutar om att fastställa priser för servicetjänster* rapporteras som avslutat[8]. Gällande uppdraget *Kostnadssänkande åtgärder beaktat lärdomar av nya arbetssätt under pandemin* har nämnden enligt verksamhetsberättelsen bl.a. implementerat en ny tjänst för digital signering och ett pilotinförande av en bokslutsportal i ekonomisystemet har tagits fram varför uppdraget bedöms som avslutat.

Nämnden har också ett uppdrag om att *ta fram tidplan och kostnadsbedömningar för att införa serviceförvaltningens tjänster inom nätverk, it-arbetsplats och datacenter vid de nämnder och bolag inom Region Stockholm som idag inte använder förvaltningens tjänster inom dessa områden*. Då nämnden genomfört ett flertal verksamhetsövergångar och att dialog sker med bolag och nämnder som möjliggör att de kan använda fler av serviceförvaltningens tjänster bedömer nämnden uppdraget som avslutat. Enligt intervjuer togs en övergripande plan fram för att införa serviceförvaltningens tjänster inom området för nya och befintliga kunder samt vissa verksamhetsövergångar. Efter detta kom pandemin och fokus har varit att hantera konsekvenser av denna samt verksamhetsövergång av it-organisationerna från Södertälje sjukhus och Stockholms läns sjukvårdsområde. Inga övergripande kostnadsbedömningar kopplat till planen har genomförts, men vid verksamhetsövergångar sker enligt intervjuer noggranna beräkningar. Revisionen noterar att några kostnadsbedömningar eller tidplan inte har återrapporterats enligt

[7] RS 2020–0536
[8] RS 2020–0536

uppdraget. Nämnden har i budgetunderlaget 2022 betonat att de ser ett behov av en regiongemensam plan för införande av regionens servicetjänster.

Uppdraget som avser att *nämnden ska säkerställa att informationssäkerhet integreras i enlighet med Region Stockholms styrande dokument inom området* pågår enligt plan, se även avsnitt 2.2.3.

Bedömning av verksamhetsmässigt resultat
Revisionen konstaterar att pandemin haft en viss påverkan på nämndens verksamhet inom serviceförvaltningen. Det verksamhetsmässiga resultatet har dock till stora delar uppnåtts.

2.2 Intern styrning och kontroll

I detta avsnitt görs en bedömning av hur nämnden tar ansvar för att det finns en intern styrning och kontroll gällande serviceförvaltningen som leder till måluppfyllelse och regelefterlevnad. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 3.

2.2.1 Ekonomi- och verksamhetsstyrning

Nämnden har under löpande år genomfört en intern omorganisation inom serviceförvaltningen som påverkat hur ekonomin följs upp jämfört med fullmäktiges budget. Från 1 oktober har nämnden slagit samman de tidigare två resultatenheterna serviceförvaltningen och SF IT. Detta innebär att det inte går att följa utfall utifrån tidigare budgetförutsättningar. Enligt intervjuer har regionledningskontoret löpande informerats om förändringen och att fullmäktiges resultatkrav därmed inte kan följas upp för resultatenheterna separat.

Hantering av underskott och åtgärdsprogram
Enligt beslut i fullmäktige[9] undantas nämnders merkostnader och minskade intäkter till följd av coronapandemin vid avstämningen mot resultatkravet. Verksamheterna i Region Stockholm ska därför på särskilda blanketter rapportera in till regionledningskontoret de merkostnader och minskade intäkter de har till följd av covid-19. Oavsett om statsbidrag erhålls eller inte så är det enligt tillämpningsanvisningen viktigt att samtliga poster kopplade till covid-19 specificeras, eftersom de ska beaktas vid bedömningen av nämnders och bolags resultatkrav.

Nämnden beskrev i delårsrapporten 2021 att pandemin bidragit till direkta och indirekta merkostnader inom samlokaliseringsprojektet samt områdena upphandling och it-verksamhet. Detta innebar ett prognostiserat underskott på 60,9 mnkr för 2021. Nämndens prognos och inrapportering till regionledningskontoret av coronarelaterade merkostnader uppgick då till 24 mnkr. För att hantera avvikelserna hade nämnden i avsnittet om åtgärdsprogram i sin

[9] RS 2021–0124

delårsrapport redovisat en prognos för områdena med prognostiserade underskott. Revisionens granskning[10] visade att det inte var tydligt vilka åtgärder som var planerade för att nå ett resultat i balans. Revision rekommenderade därför nämnden att säkerställa att det i beslutsunderlag och i rapporteringen framgår vilka åtgärder som är planerade och vilka effekter som förväntas för att nå resultat i balans.

Under året har förvaltningen arbetat med vissa effektiviseringar. Till exempel har en översyn av fakturering gjorts för att säkerställa att förvaltningen fakturerar baserat på korrekta priser och volymunderlag. Förvaltningen har också arbetat med införande av behovsanpassat arbetssätt för att minska behovet av lokaler och ett effektivare lokalutnyttjande på sikt. Åtgärder som exempelvis inköpsstopp för konsulter och nyanställningsstopp har enligt nämnden övervägts, men har inte genomförts. Detta eftersom det skulle riskera förvaltningens leverans till övriga nämnder och bolag och påverka förvaltningens intäkter negativt och därmed inte ha en positiv resultatpåverkande effekt.

Av regionens styrande dokument Integrerad ledning och styrning[11] framgår: ”Om en nämnd eller ett bolag bedömer att beslutat resultatkrav inte kommer att nås ska åtgärder vidtas som innebär att kostnader reduceras eller att intäkter når en tillräcklig nivå så att budget hålls och målen nås. Finner en nämnd eller ett bolag att förutsättningarna för verksamheten väsentligen ändrats i förhållande till regionfullmäktiges budget samt att mål och resultatkrav till följd av detta inte kan nås, ska nämnden eller bolaget tillskriva regionstyrelsen som om styrelsen så bedömer gör en framställan till regionfullmäktige om förändrade ramar för den berörda nämnden eller bolaget. Sådan framställan till regionstyrelsen ska föregås av dialog med regiondirektören eller dennes utsedda företrädare.”

Granskningen visar att serviceförvaltningen och regionledningskontoret haft en dialog sedan början av året om hur nämndens prognostiserade underskott ska hanteras. Inget åtgärdsprogram kopplat till områdena har tagits fram eller beslutats av nämnden under året eftersom det informellt accepterats att nämndens serviceverksamhet kan gå med motsvarande underskott som det överskott som nämnden uppvisade föregående år (71 mnkr). Enligt uppgift har regionledningskontoret på tjänstemannanivå informerat förvaltningsledningen om att underskottet ska hållas nere i möjligaste mån.

Vid bokslutet uppgick nämndens underskott till 53 mnkr och inrapporterade merkostnader till regionledningskontoret var 21 mnkr. Nämnden menar i sin verksamhetsberättelse att hela underskottet beror på merkostnader och förskjutna kostnader p.g.a. pandemin som ska undantas i avstämning mot resultatkravet. Samtidigt har nämnden inte rapporterat in motsvarande belopp i avsedd bilaga för merkostnader och minskade intäkter.

[10] Delrapport 2021 Fastighets- och servicenämnden, RK 2021-0031
[11] RS 2020-0740

I regionstyrelsens avstämningsärende av budget 2021[12] framgår att regionstyrelsen konstaterar att underskottet kopplat till samlokaliseringsprojektet ska hanteras inom det egna kapitalet för nämnden under 2021 och att nämnden bör låta hyresgästerna ersätta kostnaden för åtgärderna över tid, se avsnitt 2.1.1.

Av fullmäktiges budget[13] framgår att ”fastighets- och servicenämnden är intäktsfinansierad, vilket innebär att produktionen av tjänster ska finansieras genom att nämnder och bolag betalar för de tjänster de använder. Större förändringar av tjänsterna eller tjänsteutbudet som är av engångskaraktär och motiveras av koncernens gemensamma behov kan finansieras på annat sätt i dialog med regionstyrelsen.”

I avstämningsärendet av budget 2021[14] uppmanades nämnden att skyndsamt genomföra uppskjutna upphandlingar som inte genomförts p.g.a. pandemin. Någon finansiering av detta har inte lämnats. Det finns inte heller någon motsvarande skrivning, likt den för samlokaliseringsprojekt, för att hantera avvikelsen i eget kapital. Nämnden har inte formellt gjort någon hemställan om finansiering eller om hur underskottet ska hanteras vid avstämningen mot resultatkravet.

Bedömning

Revisionen konstaterar att hanteringen av nämndens prognostiserade underskott för året har skett informellt. Revisionen bedömer att nämnden behöver säkerställa en transparent hantering vid ekonomiska avvikelser. Det gäller även för uppdrag och uppmaningar som nämnden förutses genomföra utöver sitt grunduppdrag, och som kommer innebära utökade kostnader för att de inte går att fakturera någon motpart i regionen. Revisionen bedömer sammantaget att nämndens ekonomistyrning av serviceförvaltningen behöver stärkas.

2.2.2 Prisstyrning av nämndens tjänster

Revisionen har granskat om fastighets- och servicenämndens arbete med prisstyrning och prismodeller för sina tjänster sker i enlighet med fullmäktiges intentioner. Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med funktioner inom serviceförvaltningen, regionledningskontoret samt tre av serviceförvaltningens kunder[15].

Fullmäktiges direktiv

Vid etableringen av nämnden 2019 framgick av fullmäktiges budget[16] att nämnden bland annat skulle ta ett helhetsgrepp runt frågor som rör effektivisering av Region Stockholms administration, ta över utförandet av tjänster

[12] RS 2020-0536
[13] RS 2020-0469 s.38-39
[14] RS 2020-0536
[15] Södertälje Sjukhus AB, SLSO och hälso- och sjukvårdsförvaltningen.
[16] LS 2017-1455

och fakturera för detta samt etablera kostnadseffektiva tjänster som ger största möjliga nytta. Inga servicetjänster skulle kunna avropas som en fri nyttighet. För de tjänster som erbjöds i egenregi, och inte via upphandlade leverantörer, var det enligt budgeten nödvändigt att verksamheten erbjöds på marknadsmässiga villkor, dvs. med beaktande av konkurrensneutralitet. Av budgeten framgick också att fastighets- och servicenämnden initialt skulle bedriva en omfattande verksamhet i egenregi, men att nämnden snarast skulle genomföra en översyn av vilken verksamhet som bäst bedrivs i egen regi respektive kan upphandlas. Nämnden skulle också enligt budgeten utveckla och följa upp sina tjänster på ett kvalitetsmedvetet och kostnadseffektivt sätt.

I fullmäktiges budget 2021 finns liknande skrivningar. Där framgår exempelvis att målet är att samtliga tjänster som erbjuds ska levereras med ett likvärdigt eller lägre pris och en kvalitet som motsvarar eller överträffar de alternativa tjänster som finns på marknaden. Enligt budgeten ska nämnden också löpande föra en dialog med de nämnder och bolag som köper tjänster om innehåll och utveckling. Vidare framgår att om nämndens samlade produktionskostnad för en tjänst avviker från marknadens pris för en tjänst med motsvarande kvalitet och innehåll ska nämnden vidta åtgärder för att effektivisera eller konkurrensutsätta tjänsten.

Fullmäktiges skrivningar om konkurrenskraftiga priser har inte formulerats i någon egen strategi för nämnden om hur detta ska uppnås och har inte formulerats som mål för verksamheten. Förvaltningen har dock i olika utsträckning genomfört benchmarking för olika tjänsteområden.

Det framgår inte tydligt i anvisningar från regionstyrelsen hur och när nämnden förväntas återrapportera dels arbetet för att nå priser som är konkurrenskraftiga, dels vilken verksamhet som bäst bedrivs i egen regi respektive borde upphandlas. Någon samlad återrapportering har inte heller genomförts till nämnden eller till regionstyrelsen som visar hur fullmäktiges intentioner har uppfyllts.

Grunder för prissättning

Utöver att nämndens priser ska vara konkurrenskraftiga finns några andra grunder som beskrivs i fullmäktiges budget 2021 i syfte att effektivisera för regionens räkning:

- Priserna ska vara desamma för samtliga kunder som nyttjar samma tjänst till samma villkor.
- Priserna ska utformas så att kunderna ska kunna påverka sin konsumtion.
- Varje tjänst ska företrädelsevis bära sina egna kostnader och priserna

ska spegla självkostnaderna[17].
- Priserna ska utgöra ett incitament för konsumtion av effektiva lösningar/tjänster.
- Prismodellerna ska bidra till en förenkling för kunden såväl som för serviceförvaltningen via standardisering.

Eftersom ovanstående målsättningar inte självklart drar åt samma håll blir formuleringarna i budgeten en slags balansakt för nämnden att hantera. Att priser ska vara strikt relaterade till respektive tjänsts kostnader och uppdelade så att kunderna tydligt kan precisera vilka delar av tjänsten de vill utnyttja medför ett administrativt arbete som kan motverka kravet på effektivitet, även om det ger kunden exakt information. Ambitionen att standardisera tjänsterna innebär å andra sidan bland annat att tjänsterna paketeras i standardpaket för vanliga tjänster. Det innebär att serviceförvaltningen hjälper kunden att identifiera vilka deltjänster och komponenter som kunden behöver för att det aktuella värdet ska skapas. På så vis kan arbete sparas in hos kunden.

Respektive kund vill av naturliga skäl kunna se att de egna kostnaderna minskar med bibehållen eller förbättrad kvalitet. Enligt intervjuer på serviceförvaltningen är det inte självklart att alltför detaljerade produktkalkyler och prismodeller ger sänkta kostnader totalt för regionen. Regionledningskontoret menar dock att det är viktigt att produktkalkylerna är gjorda så att tjänsternas kostnader är urskiljbara dels för transparens gentemot kunderna, dels för att överväganden om konkurrensutsättning ska kunna göras på goda grunder.

Utveckling av prismodeller

När det gäller utveckling av prismodeller[18], paketering av tjänster och effektiviseringsresultat pågår ett utvecklingsarbete inom förvaltningen. Genom att tjänster lagts samman i ”paket” har exempelvis antalet IT-tjänster minskat från ca 300 till ca 90 sedan 2019. Enligt intervjuer är fokus för närvarande att utveckla prismodellerna. Målet är att hitta en prismodell där förvaltningen tar betalt för det värde som kunden erhåller. Även prismodeller för tjänster inom området upphandling är under utveckling. Det återstår bl.a. behov av utveckling vad gäller kategoristyrning och fördelningsnycklar.

[17] Prissättningen ska enligt styrdokumentet *Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm* (RS 2020-0469, RS 2020-0740) spegla självkostnaden för att utföra och vidmakthålla tjänsterna, inklusive kostnaden för att etablera, förvalta och utveckla tjänsten så att den kan förändras i takt med den beställande verksamhetens behov och ges en kort- och långsiktig kostnadseffektivitet. I självkostnaden inkluderas även kostnader för återanskaffning av anläggningstillgångar och framtida pensionskostnader samt kostnadsansvar för upptagna lån.
[18] Serviceförvaltningen kan sätta ett pris för ett ”paket” av tjänster eller ett pris för varje deltjänst. Priset kan vara per timme eller per styck, det kan vara ett rörligt pris eller fast pris. Vidare kan serviceförvaltningens gemensamma kostnader för ledning, administration, lokaler och utrustning fördelas på olika sätt. Alla dessa val påverkar kundernas konsumtion och kostnader inryms i begreppet prismodell.

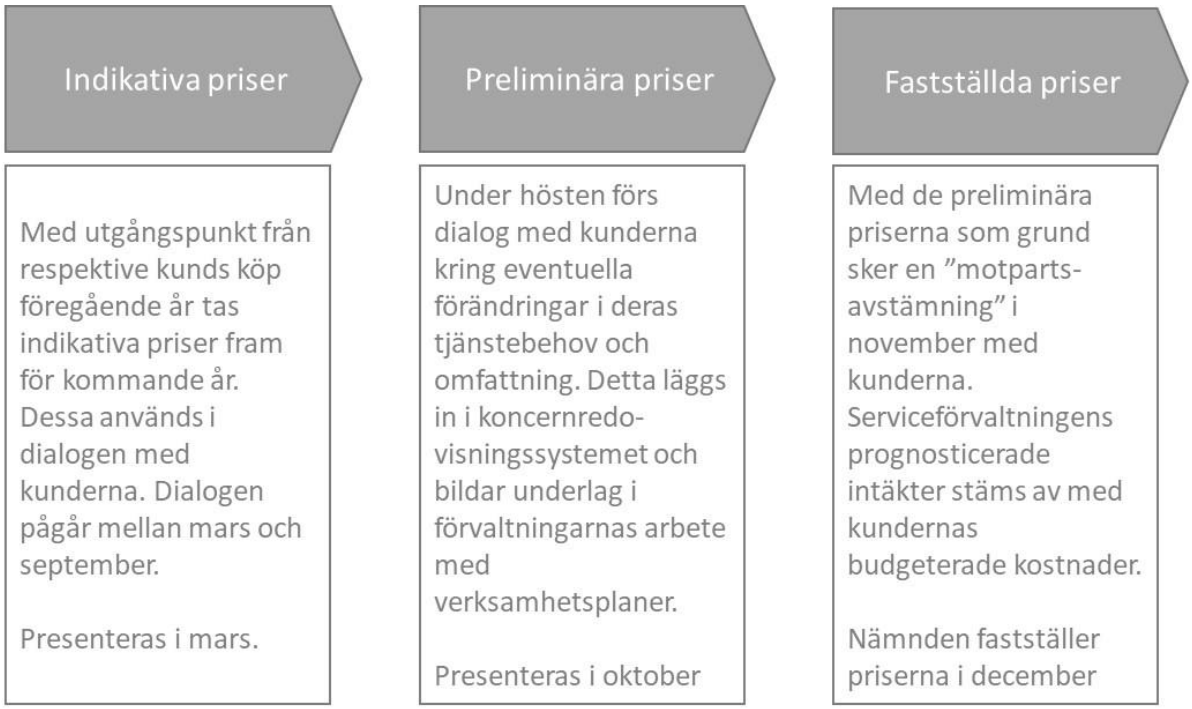
Granskningen visar att det fortsatt behöver utformas en tydlig strategi för prismodellerna. Det finns en medvetenhet om att förvaltningen måste hantera balansgången mellan detaljerade priskalkyler och prismodeller å ena sidan samt förenkling och paketering å andra sidan. Det finns också en medvetenhet om vikten av att kommunicera och förankra beslut kring prismodellerna både gentemot kunderna och gentemot regionledningskontoret.

Prissättningsprocess

Granskningen visar att serviceförvaltningens samtliga tjänster idag finansieras via internpriser. En ny modell för förankring och dialogstruktur med kunder av internpriserna har tagits fram under 2021. Modellen testas för Södertälje sjukhus respektive SLSO genom att etablera kundteam med en kundansvarig[19] och nya arbetssätt, som bland annat avser dialogformerna för samtliga tjänster. Huvudmomenten i prissättningsprocessen är framtagande av indikativa priser i mars, preliminära priser i oktober och fastställande av priserna i december. Processen är inte beslutad av nämnden utan följer budgetprocessens utformning samt regionstyrelsens anvisningar för framtagandet av verksamhetsplaner. Nämnden tar beslut om priserna som senast i samband med beslut om verksamhetsplanen.

Av budgeten 2021 framgår också att nämnden beslutar om priser för de servicetjänster som nämnden erbjuder efter dialog mellan serviceförvaltningen och regionledningskontoret. Av intervjuer framkommer att det sker löpande avstämningsmöten mellan regionledningskontoret och serviceförvaltningen om leverans och behov. Under året sker också ett prisavstämningsmöte mellan förvaltningarna.

[19] Med ansvar för en kund eller en grupp kunder skapas kundteam med uppgift att skapa långsiktiga relationer med kunden med hjälp av samordnade arbetssätt och enhetliga former för kundmöten.

Beskrivningen ovan gällde för 2021. Processen har justerats något under 2022. Nämnden fastställer priserna senast i samband med beslut om verksamhetsplan, som under valår beslutas först i december.

De tre momenten från indikativa priser till fastställda priser inbegriper dialoger med kunderna. Granskningen visar att strukturen för kunddialogerna börjar ta form och att det finns en koppling till prissättningsprocessen med indikativa priser, preliminära priser och motpartsavstämning innan priserna fastställs inför kommande år. De kunddialoger som förts har i stort fungerat bra enlig serviceförvaltningen. I dialogerna har det också framkommit olika problem som finns när det gäller prissättning, transparens, fördelning av förvaltningens overheadkostnader m.m. Detta är enligt intervjuade positivt eftersom en internprisstyrning bland annat syftar till att de som nyttjar tjänsterna ska vara aktiva och kostnadsmedvetna. Granskningen visar samtidigt att kunderna upplever att de ännu inte sett att överföringen av tjänsterna till serviceförvaltningen lett till någon effektivitetsvinst.

Konsolidering av serviceverksamheten

I fullmäktiges budget för 2020 och 2021[20] framgår att det finns en förväntan att alla nämnders och bolags servicefunktioner ska överföras och samlas i serviceförvaltningen (s.k. konsolidering). Arbetet ska enligt budget 2021 genomföras så att dubbla kostnader under omställningen minimeras och att skalfördelar och effektiviseringar realiseras så snart som möjligt. Av budgeten framgår också att det är ”av största vikt att samtliga nämnder och bolag bidrar till

[20] RS 2019-0829, RS 2020-0469

att göra tiden för etableringen av fastighets- och servicenämndens serviceförvaltning så kort som möjligt genom att snarast vidta de åtgärder som krävs för att överföra berörd verksamhet. Avlämnande nämnder och bolag har ett ansvar för att underlätta planerade verksamhetsövergångar." Sedan nämnden skapades 2019 har serviceförvaltningen också vuxit i takt med att servicefunktioner från andra nämnder och bolag succesivt överförts. När det gäller konsolideringen uppges i intervjuer att drygt hälften av de tänkbara servicefunktionerna är överförda till serviceförvaltningen hösten/vintern 2021. Enligt uppgift har takten i konsolideringen påverkats negativt av pandemin. Detta eftersom förvaltningen har behövt prioritera det arbete som krishanteringen krävt.

Det är upp till fastighets- och servicenämnden att göra det attraktivt för övriga nämnder och bolag att överföra återstående delar av serviceresurserna till serviceförvaltningen. Detta eftersom det inte är obligatoriskt för andra nämnder och bolag att avlämna verksamheter och tjänster till nämnden. Nämnder och bolag flyttar servicefunktioner till serviceförvaltningen när de bedömer att det medför en effektivisering och/eller en kostnadsminskning. Samtidigt kan det vara en förutsättning för en effektivisering och/eller en kostnadsminskning att tillräcklig många verksamheter för över sina servicefunktioner.

Nämnden har en utmaning i att kunna påvisa och övertyga övriga förvaltningar att serviceförvaltningen kan leverera bättre och billigare tjänster. En utmaning som framkommer i intervjuer är att göra relevanta jämförelser av kostnaderna. Den "lämnande" förvaltningen kan ha svårt att uppskatta vilka organisations- och ledningskostnader som finns för att ha en servicefunktion i egen regi. Ofta räknas enbart de direkta kostnaderna in. Serviceförvaltningen måste däremot räkna in alla kostnader i sina priser för tjänsterna vilket exempelvis omfattar kostnader för ledning, administration och lokaler.

I fullmäktiges budget 2021 uttrycks att överföring av ytterligare verksamheter förväntas fortsätta under 2022-2023. Revisionen konstaterade i delrapporten till nämnden hösten 2021[21] att Karolinska Universitetssjukhuset planerade att ta tillbaka vissa tjänster och att fastighets- och servicenämnden i budgetunderlaget inför 2022 har betonat att de ser ett behov av en regiongemensam plan för införande av regionens servicetjänster. Inom IT- området har revisionen också i tidigare granskning[22] skildrat att skapandet av en gemensam, kostnadseffektiv och säker it- och informationsmiljö försvåras om inte all IT-infrastruktur samlas inom fastighets- och servicenämnden.

En ny organisation och omarbetad ekonomisk modell för serviceförvaltningen implementerades den 1 september 2021. Syftet med den nya

[21] Delrapport 2021 Fastighets- och servicenämnden RK 2021-0031
[22] Regionrevisorerna, Projektrapport 3/2021 Strategisk styrning av it och digitalisering.

organisationen var bl.a. att skapa en effektiv, kundfokuserad och långsiktigt hållbar organisation samt öka förmågan att agera koordinerat och realisera synergier. Förändringen är också en del i att bättre kunna konsolidera överförda verksamheter med befintliga verksamheter inom serviceförvaltningen. Den nya organisationen som innehåller avdelningar och enheter är tänkt att bättre spegla kundernas behov. Organisationen ska också ge bättre förutsättningar för dialog med kunderna. Syftet är att hålla ihop tjänsterna gentemot kunderna och att kundmöten sker horisontellt utifrån den nya organisationen. Ambitionen är att det ska finnas kundteam och kundansvariga. Med ansvar för en kund eller en grupp kunder skapas kundteam med uppgift att skapa långsiktiga relationer med kunden med hjälp av samordnade arbetssätt och enhetliga former för kundmöten.

Bedömning
Revisionen konstaterar att det pågår ett arbete med prisstyrning och prismodeller för nämndens tjänster i enlighet med fullmäktiges intentioner. Revisonen konstaterar också att nämnden inte har full rådighet över vilka verksamheter som ska överföras eller när. Detta har tillsammans med pandemins effekter påverkat tempot i nämndens arbete med såväl konsolidering som prisstyrning. Förvaltningens nya organisation bör ge bättre förutsättningar för det fortsatta utvecklingsarbetet.

För att ytterligare stärka nämndens styrning och uppföljning inom området bedömer revisionen att nämnden bör omvandla fullmäktiges skrivningar om konkurrenskraftiga priser till en egen strategi och mål för verksamheten. På så sätt bör det bli lättare att både styra verksamheten och att bedöma och förhålla sig till utvecklingen i arbetet. Nämnden behöver ta ställning till principiella frågor om prissättning och vilka åtgärder som ska vidtas för att effektivisera eller konkurrensutsätta tjänster.

Samtidigt ser revisionen behov av att regionen centralt mer samlat formaliserar krav på nämndens verksamhet och återrapportering. Det gäller exempelvis när och hur nämnden ska återrapportera arbetet för att nå fullmäktiges intentioner i budget vad gäller prissättning, konsolidering m.m. Samtidigt behöver det också analyseras och tydliggöras vilket handlingsutrymme/förutsättningar nämnden har i genomförandet av dessa krav.

Revisionen konstaterar att serviceförvaltningen har etablerat en process för framtagande av priser där nämnden fastställer priserna i som senast i samband med beslut om verksamhetsplanför kommande år. De tre momenten från indikativa priser till fastställda priser inbegriper också dialoger med kunderna. När det gäller prismodellernas utformning bedömer revisionen att det ännu inte finns en tydlig strategi. Det återstår därför en del arbete för att hitta en lämplig utformning som tar hänsyn till de olika krav som finns på enkelhet, detaljeringsgrad, möjlighet för kunderna att styra sin konsumtion samt möjlighet till jämförelser med andra serviceorganisationer. Mot

bakgrund av ovan anser revisionen att det återstår ett arbete innan effekter i form av minskade kostnader för regionens servicefunktioner med bibehållen eller förbättrad kvalitet kan avläsas på ett tydligt sätt.

Rekommendationer

- Nämnden bör stärka sin styrning och bland annat efterfråga en samlad återrapportering från förvaltningen för att kunna ta ansvar i principiella frågor som gäller prissättning, konkurrensutsättning och effektivisering.

2.2.3 Systematiskt informationssäkerhetsarbete

Brister i arbetet med informationssäkerhet kan bland annat öka riskerna för förlust av information, att information kommer i orätta händer, att verksamhetskritisk information inte finns tillgänglig för personal och patienter och att informationens korrekthet inte kan garanteras. Revisionen har därför granskat hur nämnden säkerställer att det finns ett grundläggande systematiskt informationssäkerhetsarbete i enlighet med regionens mål, policy och riktlinjer för informationssäkerhet.

Fullmäktige och regionstyrelsen har fastställt policy och riktlinjer samt tillämpningsanvisningar för informationssäkerhet. I fullmäktiges budget för 2022 har också en ny policy för verksamhetsskydd[23] och riktlinjer för informationssäkerhet[24] beslutats.

Serviceförvaltningen har en utsedd informationssäkerhetssamordnare som tillhör enheten Kvalitet och säkerhet. Roller, ansvar och befogenheter med arbetsbeskrivningar för informationssäkerhet finns beskrivna i serviceförvaltningens ledningssystem för in-formationssäkerhet (LIS). Ägare till LIS för informationssäkerhet är avdelningschefen för Ledning och utveckling som förvaltar LIS. Operativt ligger ansvaret för informationssäkerheten ute i verksamheten.

Medarbetarna på förvaltningen informeras om förändringar i ansvar och roller vad gäller informationssäkerhetsarbetet i samband med revideringar av LIS och genom information på intranätet. Informationssäkerhetssamordnaren deltar även på gruppmöten, APT m.m. och informerar om informationssäkerhetsarbetet. Grundutbildning i informationssäkerhet är obligatorisk genom en e-utbildning. Det finns tankar på att också ta fram en vidareutbildning.

I regionstyrelsens riktlinjer för informationssäkerhet framgår det att varje nämnd och bolag minst årligen ska genomföra en riskanalys för att identifiera de största riskerna mot de informationstillgångar som hanteras. Förvaltningen håller på att genomföra risk- och sårbarhetsanalyser avseende informationssäkerhet och har hunnit med stora delar av infrastrukturdelarna.

[23] RS 2020-0147
[24] RS 2020-0148

Enligt handlingsplanen för informationssäkerhet kommer risk- och sårbarhetsanalyser genomföras för hela förvaltningen under 2022.

Det sker i dagsläget ingen detaljgranskning av enheten Kvalitet och säkerhet när det gäller genomförandet av riskhanteringsåtgärder lokalt. Förvaltningen har ca 50 enheter och det är inte tydligt beskrivet hur respektive enhet ska arbeta systematiskt med informationssäkerhet. En känsla som intervjuerna återger är att det ofta finns ett arbete gjort, men att det inte är systematiskt och dokumenterat. Dokumentation av risk- och sårbarhetsanalyser sker lokalt hos verksamheten. Det pågår en utredning om central placering av riskbedömningar vad gäller informationssäkerhet, något som saknas idag

Förvaltningens avdelningar tar fram egna lokala handlingsplaner för verksamheten utifrån sina verksamhetsplaner, men det är osäkert i vilken utsträckning informationssäkerhet finns med. Om behov finns så stöttar enheten Kvalitet och säkerhet avdelningarna i att lyfta informationssäkerhetsperspektivet i sina handlingsplaner, men det är avdelningarna som har det operativa ansvaret att planera sin verksamhet utifrån sina t.ex. riskbedömningar. Intervjuer visar att några avdelningar inkluderar informationssäkerhet i sitt arbete, medan andra inte påbörjat ett systematiskt arbete med informationssäkerhet.

Klassning av information är en av de grundläggande förutsättningarna för att kunna upprätta relevanta informationsskyddsåtgärder. I regionstyrelsens riktlinjer slås fast att informationstillgångar ska ges skydd med utgångspunkt i att de ska finnas tillgängliga när de behövs (tillgänglighet), att de är skyddade mot obehörig förändring (riktighet) och att obehöriga inte kan få tillgång till dem (konfidentialitet)[25]. Avdelningen infrastruktur har genomfört informationssäkerhetsklassningen. I förvaltningens handlingsplan för informationssäkerhet fastslås att resterande avdelningar ska genomföra klassningen under 2022. I handlingsplanen ingår även att gå igenom samtliga avdelningar vad gäller status för informationssäkerhetsarbetet.

Det är viktigt att det framgår vem som är ansvarig för de olika informationstillgångarna. Det pågår aktiviteter att förtydliga och säkerställa informations- och systemägande på serviceförvaltningen. Det pågår även ett arbete med att tydliggöra vilket ansvar för informationen som varje enskild medarbetare har.

Förvaltningen har delvis en uttalad process för förbättringsarbetet. Systemförvaltningsplaner finns i de flesta verksamheter, och en förbättrad hantering av informationssäkerheten i dessa finns också med i handlingsplanen för informationssäkerhet. Rapportering av incidenter och avvikelser ska ske via förvaltningens ärendehanteringssystem. Det är inte säkert att avvikelserna

[25] RS 2020-0148, punkt 5.1.2

kommer informationssäkerhetsansvariga till kännedom, eftersom allt som rör informationssäkerheten inte flaggas som det i systemet.

Information till ledningen om generell status på informationssäkerhetsarbetet sker på ledningens genomgång årligen samt vid behov. Det görs också en månadsvis rapportering till ägaren av LIS. Rapportering samordnat med andra processer sker inte i dagsläget, men enheten kvalitet och säkerhet ansvarar även för miljö, säkerhetsskydd, krisledning och dataskydd så möjligheter till konsolidering av rapportering kommer att ses över.

Bedömning
Revisionen bedömer att fastighets- och servicenämnden har påbörjat ett grundläggande systematiskt informationssäkerhetsarbete gällande serviceförvaltningen i enlighet med regionens styrdokument. Revisionen anser att det återstår arbete med att bl.a. genomföra riskanalyser, informationssäkerhetsklassning av väsentliga informationstillgångar och system samt utse ansvariga för de väsentligaste informationstillgångarna.

Rekommendationer:

• Ledningen bör säkerställa att ett grundläggande systematiskt informationssäkerhetsarbete genomförs i enlighet med fullmäktiges riktlinjer för informationssäkerhet.

2.2.4 Avrapporterade granskningar i delrapport

Delar av årets granskning har tidigare avrapporterats i delrapport för nämnden. Nedan sammanfattas väsentliga iakttagelser från denna rapport.

Målstyrning och uppdrag
Revisionen konstaterade att nämnden i verksamhetsplanen inte brutit ner de av fullmäktiges mål som berör verksamheten till egna uppföljningsbara strategier, mål och indikatorer. Revisionen bedömde redan 2020[26] att nämnden kan utveckla sitt arbete med verksamhetsstyrning genom att bryta ned fullmäktiges mål till egna uppföljningsbara strategier, mål och indikatorer och såg positivt på att det i nämndens verksamhetsplan för 2021 framgick att målstyrningen skulle utvecklas. Bland annat att en indikator skulle tas fram för att mäta nöjda kunder och att förvaltningen hade beslutat om fyra fokusområden[27] under 2021. Granskningen visade att arbetet med att utveckla den lokala målstyrningen inte har påbörjats. Detta beroende dels på pandemin, dels på förvaltningens arbete under 2021 att förändra organisationen. Förvaltningen har inväntat tills nya organisationen är upprättad innan arbetet

[26] Regionrevisorerna, delårsrapporterings-PM, Fastighets- och servicenämnden 2020, RK 2020–0021.
[27] Tjänsteorientering - synliggöra förvaltningens erbjudande och skapa transparens runt konsumtionsbaserade priser. Ständiga förbättringar - kontinuerlig utveckling av tjänster för att svara upp mot kundernas föränderliga behov. Verksamhetsövergångar - uppnå skalfördelar och skapa synergier. Gemensam kultur - samsyn runt förvaltningens syfte och uppdrag och stärkt närhet till kunderna.

med att utveckla målstyrningen återupptas. Vidare finns ingen samlad uppföljning för hur arbetet med fokusområdena har fortlöpt under året. Enskilda insatser beskrivs i nämndens avrapportering, men ingen tydlig koppling finns till de uppsatta fokusområdena.

Säkerställa upphandlingar som skjutits upp på grund av pandemin
Revisionen bedömde att fastighets- och servicenämnden arbetar aktivt med regionstyrelsens uppmaning[28] att snarast genomföra de för koncernen viktiga upphandlingar som skjutits upp på grund av pandemin. Samtidigt finns det fortfarande behov av att tydliggöra ansvarsförhållandet när det gäller de samordnade upphandlingarna mellan serviceförvaltningen och regionledningskontoret. Revisionen ansåg också att fastighets- och servicenämnden redovisning av upphandlade konsulter för upphandlingsverksamheten behöver stärkas i delårs- och årsrapporteringen för att öka transparensen kring konsultutnyttjandet.

Riskprocessen
Revisionen bedömde bl.a. att den förvaltningsinterna processen när det gäller riskanalyser och plan för intern kontroll behöver förtydligas och förankras för att säkerställa att regionstyrelsens riktlinje för intern kontroll efterlevs. Serviceförvaltningen behöver också i enlighet med regionstyrelsen riktlinje för intern kontroll tydliggöra hur förvaltningen framöver avser att förmedla de risker i planen för intern kontroll som berör andra verksamheter inom Region Stockholm. Revisionen rekommenderade därför ledningen för serviceförvaltningen att säkerställa det finns en förvaltningsövergripande förankrad process för arbetet med riskprocessen kopplat till plan för internkontroll.

Hantering och kontroller av bisysslor och jäv
Revisionen bedömde att fastighets- och servicenämnden i huvudsak säkerställt att det finns rutiner för en tillräcklig intern kontroll avseende hantering av bisysslor för anställda. Däremot menade revisionen att följsamheten till rutinerna kan förbättras för att stärka den interna kontrollen. Av den anledningen rekommenderade revisionen ledningen för serviceförvaltningen att stärka kontrollen av inrapporterade bisysslor för att säkerställa att dessa anmäls och beslutas så att otillåtna bisysslor inte förekommer.

Revisionen granskade även om fastighets- och servicenämnden säkerställt att rutiner för en tillräcklig intern kontroll finns när det gäller förtroendevaldas engagemang utanför styrelseuppdraget. Revisionen genomförde en registerkontroll av de förtroendevalda i nämnden och därefter kontrollerades om jäv har anmälts i protokollen. Revisionen bedömde att fastighets- och servicenämnden hade en tillräcklig intern kontroll när det gäller förtroendevaldas engagemang utanför styrelseuppdraget.

[28] Som lämnats i avstämning av fullmäktiges budget 2021 i februari 2021, RS 2020-0536.

Tjänster till förvaltningar och bolag inom löneadministration
Revisionens granskning av löneprocessen för de verksamheter serviceförvaltningen utför tjänster åt visade bl.a. på att gränssnitt mellan ansvar och roller inte är tydligt definierade. Revisionen rekommenderade därför ledningen för serviceförvaltningen att tydliggöra ansvarsfördelningen när det gäller hanteringen av löneadministration mellan förvaltningen och förvaltningarna/bolagen som de utför tjänster åt genom att tydliggöra:

- vad serviceförvaltningens leverans ska innefatta.
- vilka kontroller som ska genomföras centralt av serviceförvaltningen respektive av förvaltningarna/bolagen.

Strategisk styrning av it och digitalisering
I ett särskilt projekt 2021[29]har revisionen granskat om styrningen av it- och digitaliseringsarbete sker så att förutsättningar finns för verksamhetsanpassade digitala tjänster som vilar på en kostnadseffektiv och säker it- och informationsmiljö.

Revisionen bedömer att förutsättningar för verksamhetsanpassade digitala tjänster har förbättrats, men kan behöva stärkas på ett antal punkter. Det gäller bland annat behovet av att tydliggöra fastighets- och servicenämndens uppdrag att skapa en gemensam, kostnadseffektiv och säker it- och informationsmiljö om hela regionens it-infrastruktur konsolideras i stället för bara delar av den. Vidare gäller det nämndens roll i förhållande till regionstyrelsen när det gäller beslut och ansvar för kontraktering av it-tjänster, val av leverantör och leverantörskontakter. Rekommendationer har lämnats till regionstyrelsen.

Nämnden instämmer i yttrande över projektet[30] i revisionens bedömning att ett förtydligande av vilka tjänster som ska vara gemensamma och vilka som eventuellt är obligatoriska i den gemensamma infrastrukturen skulle kunna leda till ett mer effektivt arbete med konsolideringen. Ett stärkt arbete med konsolideringen bedöms kunna leda till besparingar för regionen.

Av yttrandet framgår vidare att nämnden är positiv till att regionstyrelsen har inlett ett aktivt arbete med att ytterligare förtydliga och utveckla styrningen. Nämnden menar dock att regionstyrelsen bör tydliggöra vilken frihetsgrad som finns för nämnden att på eget initiativ förändra och anpassa tjänsterna och leveransens utformning och omfattning utifrån nämndens bild av verksamhetens behov. Nämnden instämmer i revisorernas bedömning att det inte tydligt framgår vare sig i reglemente eller övergripande styrdokument inom it-området att nämnden ”inom sitt ansvarsområde ska ta ett helhetsgrepp och ansvar kring frågor som rör effektivisering av Region Stockholms administration” vilket framgår i regionfullmäktiges budget 2019[31] i samband med

[29] Regionrevisorerna, Rapport 3/2021 Strategisk styrning av it och digitalisering
[30] FSN 2021-0414
[31] LS 2017-1455, s.115

inrättandet av nämnden. Samtidigt konstaterar nämnden att den svårligen kan ges en överordnat styrande roll, särskilt inte med koppling till det egna uppdraget. Nämnden menar dock att om deras roll som ansvarig för helhetssyn och samordning av regionens administrativa stöd kan ges en mer framskjuten roll, skulle produktion av enskilda tjänster eller tjänsteområden kunna ske internt eller externt utifrån effektivitetshänsyn.

Ledningsnära kostnader och representation
I granskning av ledningsnära kostnader och representation visade stickprovskontroller att en faktura avseende resekostnader inte hade något verifierande underlag. Revisionen bedömer därför att ledningen behöver säkerställa att verifierande underlag finns tillgängliga.

2.2.5 Granskningar utan väsentliga iakttagelser
Revisionen har förutom basgranskningen även genomfört fördjupade granskningar inom specifika områden utifrån en risk- och väsentlighetsanalys.

Revisionen har granskat bokslutsprocessen och intäktsprocessen avseende ittjänster utan några väsentliga iakttagelser. För leverantörsfakturaprocessen samt investeringsprocessen bedömer revisionen att förbättringspotential fortfarande finns. Tidigare rekommendationer kopplade till dessa processer bedöms därför som delvis åtgärdade (se bilaga 1 för mer information).

2.2.6 Uppföljning av tidigare lämnade rekommendationer
I tidigare revisionsrapporter har framförts ett antal rekommendationer avseende den interna styrningen och kontrollen. I bilaga 1 och 2 framgår hur rekommendationerna har hanterats.

2.3 Räkenskaper
I detta avsnitt görs en bedömning av om nämndens redovisning för serviceförvaltningen är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 3.

2.3.1 Årsbokslut inklusive verksamhetsberättelse (förvaltningsberättelse)
Årsbokslutet för serviceförvaltningen är i allt väsentligt upprättad enligt god redovisningssed, enligt regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning.

2.3.2 Samlad bedömning av räkenskaper
Årsbokslutet är i allt väsentligt upprättad enligt god redovisningssed, enligt regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning.

Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

3 Fastighetsverksamheten

3.1 Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

I detta avsnitt görs en bedömning av om nämnden uppnått fullmäktiges resultatkrav och övriga ekonomiska samt verksamhetsmässiga mål för fastighetsverksamheten. Bedömningen omfattar även om nämndens fastighetsverksamhet genomfört givna uppdrag samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 5.

3.1.1 Ekonomiskt resultat

I nämndens fastighetsverksamhet ingår två resultatenheter, dels Landstingsfastigheter Stockholm (LFS), dels Nya Karolinska Solna (NKS).

	Budget 2021	**Bokslut 2021**	**Bokslut 2020**
Resultaträkning (mnkr)			
Verksamhetens intäkter	5 637	5 695	6 120
Verksamhetens kostnader inkl. avskrivningar och finansnetto	- 5 093	-4 989	-5 095
Årets resultat	**544**	**706**	**1 026**
Coronarelaterade merkostnader och intäktsbortfall	-	40	-[32]
Realisationsvinster vid fastighetsförsäljningar	-	-69	-439
Justerat resultat	**544**	**677**	**587**
Balansomslutning (mnkr)	-	48 294	49 611
Årsarbetare (antal)	0	0	0

Resultat 2021

Nämndens ekonomiska resultat för fastighetsverksamheten uppgår till 706 mnkr.

Enligt beslut i fullmäktige[33] undantas nämndens merkostnader och minskade intäkter till följd av coronapandemin vid avstämningen mot resultatkravet. Nämndens merkostnader och minskade intäkter för fastighetsverksamheten

[32] Under verksamhetsåret 2020 fick nämndens merkostnader och minskade intäkter till följd av coronapandemin, enligt fullmäktiges beslut, inte undantas vid avstämningen mot resultatkravet.
[33] RS 2021–0124

under 2021 uppgår till 40 mnkr inklusive coronarelaterade intäktsminskningarna på 28 mnkr.

Enligt regionledningskontorets anvisningar för inrapportering av merkostnader och intäktsbortfall ska samtliga poster kopplade till covid-19 specificeras, eftersom de ska beaktas vid bedömningen av nämnders och bolags resultatkrav. Efter uppmaning från regionledningskontoret har fastighetsverksamheten inte redovisat sina coronarelaterade intäktsminskningar (28 mnkr) i bilaga till verksamhetsberättelsen. Nämnden har inte heller tagit med intäktsminskningarna i sin jämförelse mot fullmäktiges resultatkrav. Intäktsbortfallet framgår dock i nämndens beskrivningar av utfallet i verksamhetsberättelsen.

Realisationsvinster ska inte medräknas vid avstämning mot fullmäktiges resultatkrav (69 mnkr 2021). Nämndens justerade resultat för fastighetsverksamheten uppgår därför till 677 mnkr. Detta är 133 mnkr högre än fullmäktiges resultatkrav, varav 67 mnkr avser LFS, och 66 mnkr NKS. Revisionen konstaterar att fullmäktiges mål om en ekonomi i balans därmed uppnåtts.

Jämförelse med budget 2021

Mellan de två resultatenheterna, LFS och NKS, finns elimineringar till följd av interna transaktioner som uppgår till 55,5 mnkr som inte beaktats i redogörelsen för respektive enhet nedan. Det innebär att avvikelserna nedan inte summerar till de exakta avvikelsebeloppen som anges i tabellen ovan.

Fastighetsverksamhetens *intäkter* efter realisationsvinster uppgår till 5 626 mnkr, vilket är 11 mnkr (0,2 procent) lägre än budgeterat. Hyresintäkterna för LFS understiger budgeten med ca 28 mnkr bland annat till följd av att index för hyresuppräkning blev lägre än budgeterat. Dessutom är hyresintäkterna lägre än budgeterat då nämnden i enlighet med regeringens förordning om statligt stöd[34] har beviljat hyresrabatter som uppgår till totalt 3,2 mnkr. Efter ersättning från Boverket medför hyresrabatterna ett nettointäktsbortfall på 1,6 mnkr för nämnden. Dessutom är parkeringsintäkterna 27 mnkr lägre än budget som en konsekvens av beslut om gratis personalparkering vid regionens sjukhus. Ersättningen för utförd fastighetsservice inom LFS är 50 mnkr högre än budget, vilket bl.a. beror på ökad försäljning av fastighetstjänster och media[35] till Karolinska universitetssjukhuset och till Södersjukhuset. Vidare överstiger intäkterna budget med 13,5 mnkr p.g.a. att LFS tagit över Rakelförvaltningen[36] för hela regionen under året, vilket inte var

[34] Förordning om statligt stöd när vissa lokalhyresgäster fått rabatt på hyran (SFS 2020:237).
[35] I mediaintäkter och -kostnader ingår el, värme, vatten och avlopp.
[36] Rakel är ett digitalt radiokommunikationssystem för kommunikation mellan medarbetare inom samhällsviktig verksamhet, bland annat polis, räddningstjänst, sjukvård och försvarsmakt men också mellan ett stort antal andra myndigheter, energibolag, kollektivtrafikmyndigheter och verksamheter som exempelvis hanterar farliga ämnen. Alla landets länsstyrelser, kommuner och regioner är anslutna till Rakel.

budgeterat. Intäkterna understiger budgeten vid NKS med 17 mnkr. Dessa intäktsminskningar avser främst volymjusteringar av textil- och avfallshantering till Karolinska kopplat till driftavtalet för NKS mellan regionen och SHP[37].

Fastighetsverksamhetens *kostnader*, exklusive avskrivningar och finansiella poster, uppgår till 2 128 mnkr, vilket är 17 mnkr (ca 0,8 procent) lägre än budgeterat. Av budgetavvikelsen är 27 mnkr hänförbart till ökade kostnader för fastighetsservice vid LFS, varav knappt 12 mnkr är coronarelaterade merkostnader. Kostnaderna för besiktningar kopplade till myndighetsbeslut, samt drift och fastighetsskötsel vid LFS understiger budgeten med ca 16 mnkr, medan det löpande underhållet överstiger budget med 9 mnkr. Kostnader för olika utvecklingsprojekt inom LFS understiger budget med 26 mnkr p.g.a. att projekt inte har startat enligt plan. Service- och livscykelkostnader enligt projektavtalet för NKS understiger budget med 20 mnkr till följd av volymjusteringar i avtalet med SHP medan. Kostnaderna för Facility Mamagement vid NKS överstiger budget med 9 mnkr. Dessutom är fastighetsverksamhetens samlade kostnader för avskrivningar och finansnetto 87 mnkr lägre än budgeterat.

Avvikelser i förhållande till budget har i huvudsak analyserats och kommenterats på ett tillfredställande sätt i nämndens verksamhetsberättelse för fastighetsverksamheten.

Investeringar

Årets investeringar uppgår för LFS till 1 152 mnkr, att jämföra med fullmäktiges budget på 1 903 mnkr. Budgetavvikelsen beror framför allt på att coronapandemin har försvårat genomförandet av planerad investeringsverksamhet i vårdfastigheterna, men även på förseningar i byggprocesserna jämfört med planerat.

Årets investeringar vid NKS uppgår till 43 mnkr, att jämföra med fullmäktiges budget på 60 mnkr. Budgetavvikelsen beror på att Karolinska universitetssjukhuset minskat sina planerade hyresgästanpassningar under 2021 på grund av coronapandemin.

Bedömning av ekonomiskt resultat

Revisionen konstaterar att det justerade resultatet för respektive resultatenhet LFS och NKS överstiger fullmäktiges resultatkrav. Revisionen bedömer därmed att fullmäktiges mål om en ekonomi i balans har uppnåtts i nämndens fastighetsverksamhet.

3.1.2 Verksamhetsmässigt resultat

[37] Swedish Hospital Partners AB

Måluppfyllelse

Regionledningskontoret har i anvisningar för verksamhetsberättelsen angett att indikatorer som inte går att mäta på grund av coronapandemin inte ska ingå i målbedömningen, men att styrelsen ska redogöra för samtliga mål och indikatorer i sin verksamhetsberättelse.

Enligt nämnden har inte indikatorn *Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats* kunnat mätas för fastighetsverksamheten. Som förklaring anger nämnden att utvärdering av effektmål sker i samband med den lokalmätning som utförs tillsammans med vårdverksamheten efter att lokalen tagits i bruk. Under 2021 har nämnden genom Locum avvaktat med att utföra många av dessa utvärderingar och mätningar då tillgången till både lokalerna och verksamheterna begränsats på grund av pågående pandemi.

Nämndens fastighetsverksamhet uppnår inte målet om *Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet* då indikatorn *Andel av fastighetsinvesteringar i hälso- och sjukvården som används för konstnärlig gestaltning* endast uppgår till 0,7 procent mot fullmäktiges mål på 1 procent. Enligt nämndens bedömning har övriga mål uppnåtts även om några underliggande indikatorer inte uppnåtts. Bland dessa kan nämnas *Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i klimatanalyser i nämnder och bolag* och *Andel vidtagna åtgärder av identifierade sårbarheter i risk och sårbarhetsanalyser i nämnder och bolag*. Som förklaring till att dessa indikatorer inte uppfyllts framför nämnden att det kräver omfattande investeringsmedel för att avhjälpa identifierade sårbarheter.

Måluppfyllelsen har i huvudsak analyserats och kommenterats på ett tillfredsställande sätt i verksamhetsberättelsen.

Uppdrag från fullmäktige

Nämndens fastighetsverksamhet har tilldelats 33 uppdrag. Merparten av dessa avser fastighetsförsäljningar, eller förberedelser för sådana. Flera av dessa försäljningsärenden pågår enligt plan. Några har inte påbörjats, alternativt har påbörjats men har senare avbrutits/pausats, till exempel i avvaktan på planprocesser i berörda kommuner.

Bedömning av verksamhetsmässigt resultat

Det verksamhetsmässiga resultatet för nämndens fastighetsverksamhet, med undantag för de delar som inte kan mätas på grund av coronapandemin, har i huvudsak uppnåtts. Revisionen konstaterar att pandemin har haft liten effekt på nämndens möjlighet att uppnå det verksamhetsmässiga resultatet för fastighetsverksamheten.

3.2 Intern styrning och kontroll

I detta avsnitt görs en bedömning av hur nämnden tar ansvar för att det finns en intern styrning och kontroll som leder till måluppfyllelse och regelefterlevnad för fastighetsverksamheten. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 5.

3.2.1 Projekt- och investeringsprocessen

Vid föregående årsbokslut påtalade revisionen att nämndens investeringsprocess kan förbättras. Revisionen har därför både i samband med delårs- och årsrapporteringen fortsatt granskat projektredovisning av investeringar och underhåll.

Investeringsbudgeten 2021 för LFS uppgår till totalt 1 963 mnkr. Samtliga projekts utfall och prognoser ska månatligen följas upp mot budget. Det är Locum som operativt hanterar samtliga pågående investeringsprojekt för LFS.

Med anledning av det stora antal pågående projekt i LFS:s projektportfölj har revisionen tidigare rekommenderat att en dokumenterad inventering av pågående projekt genomförs för att identifiera ej aktiverbara utgifter. Detta är även av betydelse för att säkerställa att aktivering sker i rätt period. Granskningen visar att Locum månatligen utför statusrapportering för de större strategiska investeringsprojekten vid LFS där projekten genomlyses av projektavdelningen. För mindre investeringsprojekt genomförs ingen genomlysning. Rekommendationen bedöms som delvis åtgärdad, men även mindre projekt bör genomlysas åtminstone årligen.

Tidigare har revisionen även rekommenderat ledningen att införa kontrollmoment som säkerställer att erforderliga utrangeringar görs av restvärden vid exempelvis ombyggnationer. Efter genomförd granskning konstaterar revisionen att det finns ett fortsatt behov av ett närmare samarbete mellan Locums ekonomi- respektive projektverksamheter för att kunna säkerställa korrekta bedömningar av restvärden vid utrangeringar. Rekommendationen kvarstår därmed.

Revisionen har även följt upp redovisningen av investeringar och pågående projekt avseende omföring av investeringsmedel mellan olika projekt för att identifiera eventuella brister eller avsaknad av rutiner inom området. Revisionens bedömning är att nämndens rutiner har förbättrats sedan tidigare granskning genom att dokumentationen och spårbarheten har förstärkts. Vid tidigare granskning har revisionen identifierat att tilläggsaktiveringar bokfördes med samma startdatum för aktivering som den initiala anläggningstillgången aktiverades vilket bidrog till felaktiga avskrivningstider för vissa tillgångar. Några nya felaktigheter har inte noterats i granskningen under 2021. Den tidigare rekommendationen bedöms därmed vara åtgärdad.

3.2.2 Investeringsprocessen i praktiken

I ett särskilt projekt[38] har revisionen granskat regionstyrelsens övergripande styrning, samordning och kontroll av regionens investeringar i syfte att bedöma om styrande dokument inom området tillämpas på ett enhetligt sätt inom regionen, så att en god ekonomisk hushållning kan säkerställas på lång sikt.

Jämfört med tidigare styrdokument inom området bedömer revisionen att det finns bättre förutsättningar att säkerställa en tillräcklig styrning, samordning och kostnadskontroll för en god ekonomisk hushållning av regionens investeringar på sikt. Samtidigt bedömer revisionen regionstyrelsen behöver förtydliga och även ensa styrdokument sinsemellan. Det gäller framförallt skrivningar kopplade till avvikelsehantering och krav på beslutsunderlag.

De fyra investeringar som granskats har i stort genomförts i enlighet med regionövergripande styrdokument. Locum, som genomfört tre av investeringarna, har även tagit fram egna styrdokument med en tydlig koppling till de centrala dito.

Revisorerna i revisorsgrupp III överlämnade rapporten till nämnden för kännedom och med möjlighet till yttrande senast 2022-06-20.

3.2.3 Försäljningar av regionens vårdfastigheter

I ett särskilt projekt[39] har revisionen granskat om försäljningar av regionens vårdfastigheter skett i enlighet med gällande regelverk, affärsmässigt, med tillräcklig intern styrning och kontroll samt med hänsyn till vårdens behov. Region Stockholms vårdfastigheter förvaltas av Locum vilket reglerats i avtal med fastighets- och servicenämnden. Ansvaret att förvalta vårdfastigheterna framgår även i fullmäktiges ägardirektiv för bolaget.

Korrekta styrdokument är en förutsättning för affärsmässiga fastighetsförsäljningar som följer gällande lagstiftning och statsstödsregler samt en tillräcklig intern kontroll. Revisionen anser att det regelverk som i praktiken tillämpats av Locum vid försäljningar av regionens vårdfastigheter i huvudsak skapar sådana förutsättningar, även om det i några avseende behöver revideras. Styrdokumenten behöver också beslutas politiskt. De av Locum genomförda försäljningar som granskats bedöms i huvudsak ha skett på affärsmässig grund samt i enlighet med gällande lagstiftning och statsstödsregler. Revisionen bedömer vidare att ansvar och roller behöver förtydligas så att det framgår om det är regionstyrelsen eller hälso- och sjukvårdsnämnden som ska ansvara för att hänsyn tas till vårdens behov vid försäljningar.

[38] Regionrevisorerna, Projektrapport 9/2021 – Investeringsprocessen i praktiken, RK 2021 - 0086
[39] Regionrevisorerna, Projektrapport 7/2021 - Försäljningar av regionens vårdfastigheter, RK 2021 - 0076

Revisorerna i revisorsgrupp III överlämnade rapporten till fastighets- och servicenämnden för kännedom med möjlighet till yttrande senast 2022-04-10.

3.2.4 Avrapporterade granskningar i delrapport

Delar av årets granskning har tidigare avrapporterats i delrapport för nämnden. Nedan sammanfattas väsentliga iakttagelser från denna rapport.

Fastighetsägar- och byggherreansvar för vårdens fastigheter

I ett särskilt projekt[40] har revisionen granskat om det finns en tydlig ansvarsfördelning inom Region Stockholm som säkerställer att fastighetsägar- och byggherreansvaret gällande vårdens fastigheter hanteras i enlighet med gällande lagstiftning och regionens styrande dokument.

Region Stockholms vårdfastigheter förvaltas av Locum AB vilket reglerats bolagets specifika ägardirektiv. Ansvaret att förvalta vårdfastigheterna framgår även i fullmäktiges ägardirektiv för bolaget. Det är däremot inte tydliggjort vilken politisk organisation inom regionen som har fastighetsägar- och byggherreansvaret för vårdens fastigheter. Eftersom det är långtgående ansvarsområden som bland annat rör hälsa och säkerhet för dem som bor, arbetar och vistas i och omkring fastigheterna är revisionens samlade bedömning att regionstyrelsen behöver säkerställa att dessa ansvarsområden förtydligas i regionens olika styrdokument inom området.

Revisorerna i revisorsgrupp III överlämnade rapporten till fastighets- och servicenämnden för kännedom med möjlighet till yttrande senast 2021-09-30. Nämnden har valt att inte lämna något yttrande.

Klimatanpassning av fastigheter och anläggningar

I ett särskilt projekt[41] under 2021 har revisionen granskat om arbetet med klimatanpassning sker så att förutsättningar finns för att säkerställa att regionens anläggningar och fastigheter kan stå emot framtida klimatförändringar. Granskningen ansvarsprövade fastighets- och servicenämnden (FSN), regionstyrelsen, Locum och trafiknämnden.

Fullmäktiges budget[42] och miljöprogram[43] tydliggör att Region Stockholm ska aktivt arbeta med klimatanpassning och bl.a. ta fram en klimatanpassningsplan och ha ett systematiskt och effektivt regionövergripande arbete. Revisionen bedömer att fullmäktiges inriktning inte har uppnåtts. FSN bör därför tillsammans med regionstyrelsen, Locum och trafiknämnden tydliggöra vilka prioriterade insatser som behöver genomföras för att säkerställa

[40] Regionrevisorerna, Projektrapport 1/2021 - Fastighetsägar- och byggherreansvar för vårdens fastigheter, RK 2020 - 0021
[41] Regionrevisorerna, Rapport 2/2021, Klimatanpassning av Region Stockholms fastigheter och anläggningar
[42] RS 2020-0469
[43] LS 2015-0092

att regionens samhällsviktiga verksamheter kan motstå och hantera framtida klimatförändringar.

Klimatanpassningsarbetet har framförallt bedrivits genom att lyfta klimatrelaterade risker i klimat-, risk och sårbarhetsanalyser (KRSA). Revisionen bedömer att FSN bör besluta om KRSA i enlighet med fullmäktiges budget.

Revisionen ser positivt på att Locum har påbörjat ett utvecklingsarbete för att stärka klimatanpassningsarbetet, men konstaterar att mycket arbete återstår. Eftersom FSN enligt reglementet har ansvar för att vidmakthålla och långsiktigt utveckla fastigheter bedömer revisionen att det är viktigt att FSN får ta del av slutsatserna i det pågående utvecklingsarbetet.

Revisorerna i revisorsgrupp III lämnade över rapporten till FSN för yttrande senast 2021-12-16. Av nämndens yttrande framgår att Locum, dels utifrån bolagets egna förvaltningsuppdrag från fullmäktige, dels utifrån uppdraget från fastighets- och servicenämnden om att utföra fastighetsverksamheten, har ansvar för att det genomförs klimat-, risk- och sårbarhetsanalyser för regionens vårdfastigheter. I detta arbete har ett antal klimatanpassningsåtgärder identifierats. Locum och nämnden har tidigare påtalat att det krävs omfattande och tidskrävande investeringar för att åtgärda klimatrisker, något som inte inrymts inom investeringsplanen. För att rätt kunna prioritera vilka genomgripande klimatanpassningsåtgärder som borde utföras med en begränsad investeringsram anser nämnden att det behövs insikt om de olika vårdfastigheternas relativa betydelse för regionens totala förmåga att leverera vård. Det är, enligt nämnden, något som varken nämnden eller Locum har kunskap om, eller lätt kan inhämta. Locum och nämnden framför i yttrandet att de gärna bistår i ett sådant prioriteringsarbete.

Granskning utan väsentliga iakttagelser i delrapporten

Revisionen har granskat intäktsprocessen och leverantörsfakturaprocessen vid LFS samt OPS-avtalet kopplat till NKS utan väsentliga iakttagelser.

3.2.5 Uppföljning av tidigare lämnade rekommendationer

I tidigare revisionsrapporter har framförts ett antal rekommendationer avseende den interna styrningen och kontrollen. I bilaga 3 och 4 framgår hur rekommendationerna har hanterats.

3.2.6 Sammanfattande bedömning av intern styrning och kontroll

Den interna styrningen och kontrollen vid nämndens fastighetsverksamhet bedöms, utifrån genomförd granskning, sammantaget vara tillräcklig.

3.3 Räkenskaper

I detta avsnitt görs en bedömning av om nämndens redovisning för fastighetsverksamheten är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 5.

3.3.1 Årsbokslut inklusive verksamhetsberättelse (förvaltningsberättelse)

Nämndens årsbokslut för fastighetsverksamheten är i allt väsentligt upprättad enligt god redovisningssed, enligt regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning.

Nämndens räkenskaper för fastighetsverksamheten bedöms vara rättvisande.

3.3.2 Uppföljning av tidigare lämnade rekommendationer

I tidigare revisionsrapporter har framförts ett antal rekommendationer avseende räkenskaper. I bilaga 3 och 4 framgår hur rekommendationerna har hanterats.

4 Nämndens yttrande över delrapport 2021

Nämnden har 2022-01-27 lämnat yttrande över delrapporten för 2021. Nämnden har i yttrandet i huvudsak kommenterat revisionens synpunkter utan avvikande mening. Revisionen önskade särskilt synpunkter vad gäller hur fastighets- och servicenämnden avser att säkerställa att det i beslutsunderlag och i rapporteringen framgår vilka åtgärder som är planerade och vilka effekter som förväntas för att nå resultat i balans. I yttrandet framhäver nämnden att serviceförvaltningen i samband med delårsrapport[44] konstaterat att de förskjutna kostnaderna och merkostnader hänförliga till covid-19-pandemin är av sådan omfattning att det inte är möjligt att nå ett resultat i balans. Av yttrande framgår vidare att nämndens prognostiserade resultat för serviceförvaltningen, exklusive coronarelaterade merkostnader, är i överensstämmelse med fullmäktiges resultatkrav.

[44] per augusti 2021 (FSN 2021-0151)

Vad gör regionrevisorerna?

Regionrevisorerna granskar den verksamhet som bedrivs av regionens nämnder och bolagsstyrelser. Revisionsuppdraget är det största inom kommunal verksamhet.

Att vara revisor är ett förtroendeuppdrag vars syfte är att med oberoende, saklighet och integritet främja, granska och bedöma verksamheten. Den övergripande uppgiften för revisorerna är att granska hur nämnder och styrelser tar sitt ansvar. De förtroendevalda revisorerna är fullmäktiges och ytterst medborgarnas instrument för den demokratiska kontrollen. De har därmed en viktig funktion i den lokala självstyrelsen.

Ledamöter i nämnder och styrelser ansvarar inför fullmäktige för hur de själva, anställda och uppdragstagare genomför verksamheten. I ansvaret ingår att genomföra en ändamålsenlig verksamhet utifrån fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten, på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt och med en tillräcklig intern kontroll samt att upprätta rättvisande räkenskaper.

I årsrapporter för nämnder och styrelser sammanfattar revisionskontoret den granskning som genomförts under det gångna året. Verksamhetsrevisionen redovisas löpande i projektrapporter. Publikationerna finns på www.sll.se. Det går även att prenumerera på regionrevisorernas nyhetsbrev genom att anmäla intresse via e-postmeddelande till regionrevisorerna.rev@regionstockholm.se.

Region Stockholm

Postadress: Box 22230, 104 22 Stockholm
Besöksadress: Hantverkargatan 25 b (T-bana Rådhuset)
Telefon: 08-737 25 00
E-post: regionrevisorerna.rev@regionstockholm.se
Hemsida: www.regionstockholm.se
Org.nr: 232100-0016

Region Stockholm

Bilaga 1

Regionrevisorerna

Rekommendationer till nämnd/styrelse – ÅR 2021

Fastighet och servicenämnden/Serviceförvaltningen

Ekonomistyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
66862 **Från rapport** 2021 Delrapport	Fastighets- och servicenämnden bör säkerställa att det i beslutsunderlag och i rapporteringen framgår vilka åtgärder som är planerade och vilka effekter som förväntas för att nå resultat i balans.		**ÅR 2021** Nämnden har i verksamhetsberättelsen för 2021 inte tydliggjort vilka åtgärder som vidtagits och vilka effekter som dessa har förväntats att nå. Rekommendationen bedöms som ej åtgärdad.

Verksamhetsstyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
76399 **Från rapport** 2021 Årsrapport	Nämnden bör stärka sin styrning och bland annat efterfråga en samlad återrapportering från förvaltningen för att kunna ta ansvar i principiella frågor som gäller prissättning, konkurrensutsättning och effektivisering.	–	

Region Stockholm

Bilaga 2

Regionrevisorerna

Rekommendationer till ledning – ÅR 2021

Fastighet och servicenämnden/Serviceförvaltningen

Inköp och upphandling

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
57976 **Från rapport** 2020/6 Projektrapport	Serviceförvaltningen bör tydliggöra hur och när sociala hållbarhetskrav utöver de som framgår av uppförandekoden för leverantörer ska ställas i samordnade upphandlingar och hur dessa ska följas upp.		**ÅR 2021** Revisionens uppföljning visar att serviceförvaltningen under 2022 kommer, i samverkan med regionledningskontoret, tydliggöra hur och när sociala hållbarhetskrav utöver de som framgår av uppförandekoden för leverantörer ska ställas i samordnade upphandlingar och hur dessa ska följas upp. Rekommendationen bedöms som ej åtgärdad
57977 **Från rapport** 2020/6 Projektrapport	Serviceförvaltningen bör i samverkan med regionledningskontoret tydliggöra RLK hållbarhets roll i inköpsprocessen.		**ÅR 2021** Revisionens uppföljning visar att ett visst arbete har initierats. Serviceförvaltningen och regionledningskontoret kommer i samverkan ytterligare förtydliga respektive organisations roll avseende hållbarhetsfrågor inom inköpsprocessen. Rekommendationen bedöms delvis åtgärdad.

Intern kontroll

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29456 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID**	Ledningen för serviceförvaltningen bör dokumentera den kontroll som genomförs avseende större fakturor så att det finns spårbarhet till utförd kontroll.		**Delår 2021** I likhet med föregående år noteras avsaknad av doku-

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
1536			mentation av en kontroll som enligt uppgift genomförs. Revisionen har informerats om att stickprovsgranskning sker av större fakturor för att säkerställa dess riktighet. Ett arbete har påbörjats där reskontraavdelningen ska vidareutveckla denna kontroll och dokumentera och sedan meddela bokslutsenheten innan betalningslistan skickas för betalning. Revisionen bedömer att en sådan kontroll är bra för att minska risken för felaktiga fakturor/utbetalningar men revisionen kan dock inte bekräfta att kontrollen görs eftersom resekontraavdelningens kontroll ännu inte påbörjats.
36872 **Från rapport** 2019 Årsrapport	Ledningen för serviceförvaltningen bör säkerställa att avtal finns med de leverantörer som inköp görs från.		**Delår 2021** Inom ramen för ordinarie granskning har majoriteten av samtliga avtal erhållits. Ett avtal har inte erhållits vid granskningstillfälle och ett avtal har inte signerats. Rekommendationen bedöms därför som delvis åtgärdad
45754 **Från rapport** 2020 Delrapport	Ledningen bör implementera en rutin för inventering av anläggningstillgångar för att säkerställa tillgångarnas förekomst och att anläggningsregistret är uppdaterat.		**ÅR 2021** I årets granskning till delåret 2021 har framkommit att det pågår ett inventeringsarbete och där anläggningsregistret också ska uppdateras. Revision bedömer att det är positivt att inventeringen genomförs och uppföljning av rekommendation görs under 2022.
57484 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Ledningen bör tydliggöra roller och ansvar för att säkerställa tillräcklig intern styrning och kontroll avseende förvaltningens interna löneprocessen.		**Delår 2021** Revisionen bedömer att det delvis finns tydliga roller och ansvar, men att det fortfarande inom vissa områden föreligger otydligheter. Denna rekommendation avser serviceförvaltningens interna löneprocess. För att förtydliga att rekommendationen avser den interna löneprocessen har följande tillägg gjorts i rekommendationen: *förvaltningens interna.* Revisionen har separat granskat FSN:s uppdrag av

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			att erbjuda löneadministration till övriga förvaltningar och bolag under 2021.
57485 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Ledningen bör ta fram rutiner för godkännande av övertidsersättningar för personer som förhandlat bort övertiden.	●	**ÅR 2021** Uppföljningen visar att det fortsatt saknas dokumenterad rutin och kontroll för godkännade av övertidsersättningar. Attest görs av administratör på uppdrag av chef. Chefens kontroll av ersättning finns dock inte spårbart dokumenterat. Rekommendationen bedöms därför som ej åtgärdad.
57486 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Ledningen bör säkerställa att dokumentationsplikten enligt LOU efterlevs.	–	**ÅR 2021** Rekommendation följs upp under 2022.
66863 **Från rapport** 2021 Delrapport	Ledningen för serviceförvaltningen bör säkerställa att det finns en förvaltningsövergripande förankrad process för arbetet med riskprocessen kopplat till plan för internkontroll.	–	
66864 **Från rapport** 2021 Delrapport	Ledningen för serviceförvaltningen bör tydliggöra ansvarsfördelningen när det gäller hanteringen av löneadministration mellan förvaltningen och förvaltningarna/bolagen som de utför tjänster åt genom att tydliggöra vad serviceförvaltningens leverans ska innefatta.	–	
66865 **Från rapport** 2021 Delrapport	Ledningen för serviceförvaltningen bör tydliggöra ansvarsfördelningen när det gäller hanteringen av löneadministration mellan förvaltningen och förvaltningarna/bolagen som de utför tjänster åt genom att tydliggöra vilka kontroller som ska genomföras centralt av serviceförvaltningen respektive av förvaltningarna/bolagen	–	
66866 **Från rapport** 2021 Delrapport	Ledningen för serviceförvaltningen bör stärka kontrollen av inrapporterade bisysslor för att säkerställa att dessa anmäls och beslutas så att otillåtna bisysslor inte förekommer.	–	

Säkerhet

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
77071 **Från rapport** 2021 Årsrapport	Ledningen bör säkerställa att ett grundläggande systematiskt informationssäkerhetsarbete genomförs i enlighet med fullmäktiges riktlinjer för informationssäkerhet.	–	

Region Stockholm

Bilaga 3

Regionrevisorerna

Rekommendationer till nämnd/styrelse – ÅR 2021

Fastighet och servicenämnden/Fastighetsverksamheten

Avtalsstyrning och uppföljning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
37577 **Från rapport** 2019 Årsrapport	Fastighets- och servicenämnden bör säkerställa att de lagkrav som ställs på nämnden dels avspeglas i avtalsvillkoren med Locum som ut-förare av fastighetsverksamheten, dels hur kraven ska följas upp och återrapporteras.		**ÅR 2021** Den 21 december 2020 ingicks ett nytt avtal mellan FSN och Locum avseende genomförandet av fastighetsverksamheten. Mot bakgrund av nedanstående ändringar i det nya avtalet så bedöms rekommendationen åtgärdad: *Efterlevandet av lagkrav och intern kontroll* Genom tilläggen under rubrikerna ”Byggherreansvar” och ”Arbetsmiljö” samt tilläggen i punkterna 1.7-1.9 och 2.1 åläggs Locum att efterleva vissa preciserade lagkrav, samt även ett allmänt ansvar att i allmänhet efterleva gällande lagar och regler för verksamheten. Tilläggen bedöms skapa förutsättningar för ett lagenligt bedrivande av Locums verksamhet. Vi bedömer att FSN, genom tilläggen i punkt 2.1, 2.2 och § 3, har reglerat villkoren för Locums uppdrag och utförande på ett sådant sätt att de skyldigheter som följer av gällande lagstiftning och fullmäktiges uppdrag kan styras och kontrolleras. I § 3 hänvisas det också till av regionfullmäktige beslutad policy för integrerad ledning och styrning, samt riktlinje för intern kontroll. *Återrapportering och uppföljning* Genom tilläggen i § 3 och § 4 har formerna för

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			återrapportering förtydligats på ett sätt som bedöms vara ändamålsenligt. Sammantaget bedöms erforderliga åtgärder ha vidtagits med anledning av revisionens rekommendation.

Fastighetsförvaltning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
36769 **Från rapport** 2019/8 Projektrapport	FSN bör bereda förslag på styrande principer inom fastighetsområdet för beslut i fullmäktige, antingen årligen som del i regionens budget eller i ett separat styrdokument.	✖	**ÅR 2021** Rekommendationerna förs över till regionstyrelsen och följs upp efter att regionstyrelsen beslutat om den långsiktiga planen för mark- och fastighetsägande som regionstyrelsen fick i uppdrag av fullmäktige att ta fram.
36770 **Från rapport** 2019/8 Projektrapport	FSN bör besluta om dokumenterade system och rutiner som stöd i nämndens styrning och uppföljning av den fastighetsverksamhet som Locum genomför på nämndens uppdrag.	✖	**ÅR 2021** Rekommendationen ersätts av rekommendation nummer 37 577 med samma innebörd.
36771 **Från rapport** 2019/8 Projektrapport	FSN bör bereda förslag på en markanvisningspolicy för beslut i fullmäktige, för att säkerställa att markanvisningar sker på affärsmässig grund.	✖	**ÅR 2021** Rekommendationerna förs över till regionstyrelsen och följs upp efter att regionstyrelsen beslutat om den långsiktiga planen för mark- och fastighetsägande som regionstyrelsen fick i uppdrag av fullmäktige att ta fram.
36772 **Från rapport** 2019/8 Projektrapport	FSN bör se över och bereda förslag till reviderat förvaltningsavtal för godkännande i fullmäktige och tillsammans med regionstyrelsen säkerställa att innehållet i reglementet och i förvaltningsavtalet blir konsistenta och inte överlappande.	✖	**ÅR 2021** Förvaltningsavtalet är inte längre giltigt, rekommendationen tas bort.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
36780 **Från rapport** 2019/12 Projektrapport	Fastighets- och servicenämnden bör, som ansvarig för överenskommelsen om dispositionsrätt till och ersättning för NKS, exempelvis i den första utvärderingen under 2020, se över fördelningen av kostnadsansvaret för avtalsförvaltningen.	●	**ÅR 2021** Sedan rekommendationen togs fram 2019 har kostnaderna för avtalsförvaltningen gällande NKS avtalet förändrats och i dagsläget belastas Karolinska universitetssjukhuset inte med några kostnader för avtalsförvaltningen. Alla sådana kostnader faktureras från Locum till FSN
73646 **Från rapport** 2021/07 Projektrapport	Fastighets- och servicenämnden bör fastställa de delar som avser nämndens ansvar för styrning och intern kontroll i Handbok för fastighetsförsäljningar.	–	**ÅR 2021** Revisionens bedömning av status på rekommendationen planeras ske i samband med årsbokslutet 2023

Hållbarhet

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
32322 **Från rapport** 2019/7 Projektrapport	Fastighets- och servicenämnden bör reglera hur nämnden som beställare av fastighetsverksamheten ska säkerställa och följa upp att Locum som utförare i byggprojekt utgår ifrån fullmäktiges krav på miljö- och klimatarbete.	●	**ÅR 2021** Den 21 december 2020 ingicks ett nytt avtal mellan FSN och Locum avseende genomförandet av fastighetsverksamheten. Mot bakgrund av nedanstående ändringar i det nya avtalet så bedöms rekommendationen åtgärdad: *Efterlevandet av lagkrav och intern kontroll* Revisionen bedömer att FSN, genom tilläggen i punkt 2.1, 2.2 och § 3, har reglerat villkoren för Locums uppdrag och utförande på ett sådant sätt att de skyldigheter som följer av gällande lagstiftning och fullmäktiges uppdrag kan styras och kontrolleras. I § 3 hänvisas det också till av regionfullmäktige beslutad policy för integrerad ledning och styrning, samt riktlinje för intern kontroll. *Återrapportering och uppföljning*

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			Genom tilläggen i § 3 och § 4 har formerna för återrapportering förtydligats på ett sätt som bedöms vara ändamålsenligt. Sammantaget bedöms erforderliga åtgärder ha vidtagits med anledning av revisionens rekommendation.
66466 **Från rapport** 2021/02 Projektrapport	Fastighets- och servicenämnden bör, tillsammans med trafiknämnden, regionstyrelsen och Locum AB, tydliggöra vilka prioriterade insatser som behöver genomföras för att säkerställa att regionens samhällsviktiga verksamheter kan motstå och hantera framtida klimatförändringar.	–	**Delår 2021** Revisionens bedömning av status på rekommendationen planeras ske i samband med delårsbokslutet 2022.
66467 **Från rapport** 2021/02 Projektrapport	Fastighets- och servicenämnden bör besluta om klimat-, risk- och sårbarhetsanalysen i enlighet med fullmäktiges budget.	–	**Delår 2021** Revisionens bedömning av status på rekommendationen planeras ske i samband med delårsbokslutet 2022.

Personal

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
37576 **Från rapport** 2019 Årsrapport	Fastighets- och servicenämnden bör snarast verka för att anställningsförhållandet för förvaltningschefen för fastighetsverksamheten formaliseras så att denne är anställd av regionen.	✗	**ÅR 2021** Rekommendationen förs över till regionstyrelsen då det av reglementet för regionstyrelsen framgår i 3 § 6 att styrelsen ska anställa nämndernas förvaltningschefer och bestämma anställningsvillkor och därmed sammanhängande frågor, inkluderande upphörande av anställning.

Regionrevisorerna

Rekommendationer till ledning – ÅR 2021

Fastighet och servicenämnden/Fastighetsverksamheten

Fastighetsförvaltning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
36781 **Från rapport** 2019/12 Projektrapport	Ledningen för fastighetsverksamheten inom fastighets- och servicenämnden bör säkerställa att Locum, utifrån en riskbedömning, tar fram en plan över de funktionskrav och tjänsteområden gällande NKS som bolaget bör genomföra egen kontroll eller uppföljning av för att säkerställa att projektbolaget lever upp till kraven i avtalet.		**ÅR 2021** Plan för uppföljning finns och uppdateras löpande i kvartalsvisa möten där Locum följer upp sin egen uppföljning (internt mötesforum: ”Uppföljning av Projektavtal”). Sedan 2019 genomför en årlig revision av SHP där vissa krav i Projektavtalet, bl.a. en del krav i Bilaga 12 Tjänster följs upp särskilt. Interna riskmöten hålls kvartalsvis då Locum dels identifierar nya risker, dels följer upp status på redan identifierade risker. Risker avhandlas även i samarbetsforumet Avtalskommittén (2 ggr/år) där SHP, Karolinska Universitetssjukhuset och Locum själva presenterar och diskuterar var och ens största risker. Från och med i år 2022 kommer även Coor att presentera sina största. Tre årliga revisioner av SHP har genomförts hitintills. Revisionerna har fokuserat på de krav och områden som bedömts som viktigast att följa upp just det året för att säkerställa leveransen, inte sällan kopplat till en fråga som har aktualiserats i något relevant samverkans forum (t. ex. Avtalskommitté, Driftkommitté och olika samverkansråd). Locum har sett att flexibilitet behövs och att det är svårt att bara förlita sig på en långt i förväg fastställd plan. Okulära besiktningar har skett löpande under året då anläggningen och dess omgivning har inspekterats och t.ex. dörrar,

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			utemiljö med mera kontrollerats i förhållande till avtalat skick och funktion. Med början under 2021 har planering inletts för revision av vad som bedömts som större risker i förhållande till avtalet, nämligen projektbolagets genomförande av Planerat underhåll samt utbyte (LCC - Life cycle cost/Livscykelkostnad), vilka först nu blir aktuella i samband med att entreprenörens garantitid löper ut. Regionen godkänner alternativt kommenterar de underhållsplaner som SHP och Coor årligen tar fram (ettårsplaner samt årligen reviderade femårsplaner) i enlighet med Projektavtal, Bilaga 5 och 6. Beträffande LCC-planerna planerar vi att vid behov lyfta frågor i samband med vår årliga revision. Detta är avhängigt vad för slags information vi får om LCC-utbytet utan att behöva efterfråga det och vad Locum själva anser sig behöva veta utifrån vad de ser som risk för en brist alternativt otillgängliga lokaler.

Investeringar

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29900 **Från rapport** 2017 Årsrapport **Tidigare ID** 1161	Ledningen för fastighetsförvaltningen bör implementera en rutin för inventering av pågående projekt i LFS för att löpande identifiera utgifter som inte ska aktiveras samt säkerställa att dessa kostnadsförs i rätt period.		**Delår 2021** Dokumenterad rutin för projektavdelningen har upprättats men den innefattar inte samtliga projekt. Revisionens bedömning är att rekommendation är delvis åtgärdad. Revisionens bedömning är att status på rekommendationen planeras ske i samband med delårsbokslutet 2022.

Räkenskaper

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29906 **Från rapport** 2018 Delrapport **Tidigare ID** 1272	Ledningen för fastighetsförvaltningen bör implementera en dokumenterad kontroll för att säkerställa att utrangeringar av restvärden genomförs gällande LFS.	🟡	**Delår 2021** En kontroll finns implementerad men ansvaret att säkerställa utrangeringar är förlagt till projektledare. Revisionens bedömning är att ekonomi funktionen behöver vara involverad för att säkerställa vilka restvärden som finns samt vad som bör utrangeras. Revisionens bedömning av status på rekommendationen planeras ske i samband med delårsbokslutet 2022.
29916 **Från rapport** 2018 Årsrapport **Tidigare ID** 1397	Ledningen för fastighetsförvaltningen bör för LFS förstärka dokumentationen avseende omföringar mellan investeringsprojekt för att säkerställa spårbarheten	🟢	**ÅR 2021** Revisionens bedömning är att rutinerna inom området har förstärkts och att rekommendationen är åtgärdad.
45753 **Från rapport** 2020 Delrapport	Ledningen för nämndens fastighetsverksamhet bör implementera en rutin om att årligen genomföra och dokumentera en nedskrivningsprövning avseende upparbetade värden i projekt som pausats.	🟡	**Delår 2021** Rutinen för pausade projekt publicerades på intranätet aug 2021. Implementering inom projektavdelningen kvarstår. Revisionens bedömning av status på rekommendationen planeras ske i samband med årsbokslutet 2022.

BEDÖMNINGSMÅL OCH BEDÖMNINGS-KRITERIER 2021

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden/styrelsen har uppnått fullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

Bedömningsmål:

1. Nämnden/styrelsen har uppnått fullmäktiges finansiella mål (resultatkrav) och följt fullmäktiges ekonomiska riktlinjer.

2. Nämnden/styrelsen har uppnått fullmäktiges mål för verksamheten och genomfört tilldelade uppdrag.

3. Nämnden/styrelsen har i övrigt bedrivit verksamheten med god ekonomisk hushållning utifrån fullmäktiges beslut.

4. Nämndens/styrelsens verksamhet har bedrivits i enlighet med för verksamheten gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Bedömningskriterier:

Tillfredsställande
Bedömningsmålen bedöms i allt väsentligt vara uppfyllda. Avvikelser kan förekomma.

Inte helt tillfredsställande
Bedömningsmålen bedöms delvis vara uppfyllda. Det finns större och/eller flera avvikelser.

Otillfredsställande
Bedömningsmålen bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga avvikelser eller allvarliga brister som måste åtgärdas snarast.
Kommentar: Bristerna eller avvikelserna är så stora att frågan om anmärkning eller avstyrkt ansvarsfrihet bör prövas.

Intern styrning och kontroll

Nämnden/styrelsen ansvarar för att det finns en intern styrning och kontroll som med rimlig grad av säkerhet leder till måluppfyllelse, effektiv verksamhet och

regelefterlevnad. Nämnden/styrelsen har säkerställt systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Bedömningsmål:

1. Nämnden/styrelsen har fastställt en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter.

2. Nämnden/styrelsen har i budget/verksamhetsplan fastställt ekonomiska och verksamhetsmässiga mål i linje med fullmäktiges mål och övriga uppdrag. Målen är mätbara/uppföljningsbara.

3. Nämnden/styrelsen har riktlinjer och rutiner för väsentliga områden för att säkerställa att verksamhetens uppdrag och mål uppnås samt att lagar, föreskrifter m.m. följs.

4. Nämnden/styrelsen har genomfört en riskanalys som identifierar, värderar och prioriterar väsentliga risker. Nämnden/ styrelsen har i en plan för intern kontroll, i enlighet med regionens fastställda regelverk, fastställt vilka åtgärder/ kontroller som ska hantera prioriterade risker.

5. Nämnden/styrelsen följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi och verksamhet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.

6. Nämnden/styrelsen har ett informations- och kommunikationssystem som stödjer styrning, kontroll och uppföljning av verksamheten.

7. Nämndens/styrelsens rapportering ger en rättvisande och tillförlitlig information om ekonomi och verksamhet.

8. Nämnden/styrelsen har säkerställt en tillräcklig beredning av ärenden.

9. Nämnd/styrelse har fattat beslut med stöd i reglemente, delegation eller i uppdrag från fullmäktige.

Bedömningskriterier

Tillräcklig
Bedömningsmålen bedöms i allt väsentligt vara uppfyllda. Avvikelser kan förekomma.

Inte helt tillräcklig
Bedömningsmålen bedöms delvis vara uppfyllda. Det finns större och/eller flera avvikelser.

Otillräcklig
Bedömningsmålen bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga avvikelser eller allvarliga brister som måste åtgärdas snarast.
Kommentar: Bristerna är uppenbara och försvårar styrning, ledning, uppföljning och kontroll. Avvikelserna är så stora att frågan om anmärkning eller avstyrkt ansvarsfrihet bör prövas.

Räkenskaper

Nämndens/styrelsens redovisning är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning och kan ligga till grund för styrning, ledning, uppföljning och kontroll av den verksamhet som bedrivs.

Bedömningsmål:

1. Nämndens/styrelsens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed samt landstingets regler och anvisningar.

2. Nämndens/styrelsens delårsrapport och årsbokslut/årsredovisning ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

Bedömningskriterier:

Rättvisande
Räkenskaperna uppfyller i allt väsentligt bedömningsmålen. Avvikelser kan förekomma. Eventuella värderings-, klassificerings- och/eller upplysningsfel är inte av sådan karaktär att de väsentligen påverkar bilden av nämndens/styrelsens resultat och ställning.

Inte rättvisande
Räkenskaperna innehåller väsentliga avvikelser eller allvarliga brister i förhållande till bedömningsmålen och ger inte en rättvisande bild av resultat och ställning.
Kommentar: Avvikelserna är så stora att frågan om anmärkning eller avstyrkt ansvarsfrihet bör prövas.

Fastighets- och servicenämnden | TJÄNSTEUTLÅTANDE | FSN 2021-0458

2021-12-20 | RK 2021-0031

Klass: K1

Fastighets- och servicenämnden

Yttrande över regionrevisorernas delrapport 2021 för fastighets- och servicenämnden

Ärendet avser yttrande över regionrevisorerna delrapport 2021 för fastighets- och servicenämnden.

Ärendebeskrivning

Regionrevisorerna har överlämnat delrapport 2021 för fastighets- och servicenämnden. Fastighets- och servicenämnden har beretts möjlighet att yttra sig över rapporten senast den 28 januari 2022.

Rapporten är en delrapportering inför den slutliga avrapporteringen och bedömningen i årsrapporten för 2021.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefernas tjänsteutlåtande
Regionrevisorernas delrapport 2021 för fastighets- och servicenämnden

Förslag till beslut

Fastighets- och servicenämnden föreslås fatta följande beslut.

1. Fastighets- och servicenämnden beslutar att avge yttrande över regionrevisorernas delrapport 2021 för fastighets- och servicenämnden i enlighet med förvaltningschefernas tjänsteutlåtande.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

Rapporten är en delrapportering inför den slutliga avrapporteringen och bedömningen i årsrapporten för 2021.

Revisionen bedömer fastighetsverksamhetens prognoser för de ekonomiska och verksamhetsmässiga resultaten som rimliga och bedömer också att räkenskaperna upprättats i enlighet med god redovisningssed och med regioninterna riktlinjer.
Revisionen bedömer i granskningen för serviceförvaltningen att det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att nämndens delårsrapport inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med god redovisningssed och de regioninterna anvisningarna.

Revisionen ger nämnden och ledningen följande rekommendationer:

- Fastighets- och servicenämnden bör säkerställa att det i beslutsunderlag och i rapporteringen framgår vilka åtgärder som är planerade och vilka effekter som förväntas för att nå ett resultat i balans.
- Ledningen för serviceförvaltningen bör säkerställa att det finns en förvaltningsövergripande förankrad process för arbetet med riskprocessen kopplat till plan för internkontroll.
- Ledningen för serviceförvaltningen bör tydliggöra ansvarsfördelningen när det gäller hanteringen av löneadministration mellan förvaltningarna/bolagen som de utför tjänster åt genom att tydliggöra: vad serviceförvaltningens leverans ska innefatta och vilka kontroller som ska genomföras centralt av serviceförvaltningen respektive av förvaltningarna/bolagen.
- Ledningen för serviceförvaltningen bör stärka kontrollen av inrapporterade bisysslor för att säkerställa att dessa anmäls och beslutas så att otillåtna bisysslor inte förekommer.

Förvaltningarna ser regionrevisorernas granskning som en del i Region Stockholms förbättringsarbete, där delrapporten är en viktig och återkommande avstämningspunkt. Ett systematiskt arbete sker inom förvaltningarna för att åtgärda de rekommendationer där förvaltningarna delar regionsrevisorernas bedömning.

Bakgrund
I regionrevisorernas delrapport lämnas en lägesrapport utifrån de granskningar som hittills genomförts under året. Delrapporten innehåller också en översiktlig granskning av nämndens delårsrapporter. Rapporten är en delrapportering inför den slutliga avrapporteringen och bedömningen i årsrapporten för 2021.

Fastighetsverksamheten
Nämnden ansvarar, genom Locum AB, för Region Stockholms fastighetsbestånd med undantag för kollektivtrafikens fastigheter. Ansvaret omfattar fastighetsstrategiska frågor samt för den långsiktiga utvecklingen av fastighetsbeståndet. Nämnden ska dessutom ansvara för projektavtalet mellan Stockholms läns landsting och Swedish Hospital Partners AB avseende Nya Karolinska Solna (NKS) samt för dispositionsrätten och ersättning för denna gentemot Karolinska Universitetssjukhuset.

Fastighetsförvaltningen har ingen egen personal och nämnden har därför tecknat avtal med Locum AB för genomförande av fastighetsverksamheten ”Avtal avseende genomförande av Fastighetsverksamhet [FSN 2019-0010] mellan Locum AB och Fastighets- och servicenämnden”.

Regionrevisorernas delårsrapport för fastighets- och servicenämnden omfattar också fastighetsverksamheten. Revisionen bedömer fastighetsverksamhetens prognoser för de ekonomiska och verksamhetsmässiga resultaten som rimliga och bedömer också att räkenskaperna upprättats i enlighet med god redovisningssed och med regioninterna riktlinjer. De avvikelser revisionen uppmärksammat i sin granskning av fastighetsverksamheten bedöms inte vara av sådan karaktär att de påverkar bedömningen av nämnden interna styrning och kontroll.

Serviceförvaltningen
Nämnden ansvarar, genom serviceförvaltningen, för effektivisering av regionens administrativa stödfunktioner. Fullmäktiges inriktning för nämnden är att uppbyggnaden och utvecklingen av nämndens tjänster ska genomföras i olika steg där servicefunktioner flyttas från olika nämnder och därefter konsolideras inom fastighets- och servicenämnden.

Regionrevisorerna pekar i sin granskningsrapport på att pandemin haft stor påverkan på nämndens möjligheter att uppnå fullmäktiges beslutade mål

och indikatorer. Detta medför risk att de verksamhetsspecifika målen resultat i balans och hållbar investeringsutveckling inte kommer att uppnås. Revisionen bedömer nämndens prognoser för det ekonomiska och de delar av det verksamhetsmässiga resultatet som rimligt.

Överväganden
Fastighetsförvaltningen har i huvudsak inga synpunkter på revisionens granskning.

Följande synpunkter under överväganden avser serviceförvaltningen.

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat
Regionrevisorerna har i sin rapport rekommenderat Fastighets- och servicenämnden att säkerställa att det i beslutsunderlag och i rapporteringen framgår vilka åtgärder som är planerade och vilka effekter som förväntas för att nå resultat i balans. Nämndens prognostiserade resultat för serviceförvaltningen, exklusive coronarelaterade merkostnader på 65,9 miljoner kronor, uppgår till 5 miljoner kronor, vilket är i överensstämmelse med fullmäktiges resultatkrav. Revisionen bedömer att avvikelser i förhållande till budget i huvudsak har analyserats och kommenterats på ett tillfredställande sätt i delårsrapporten.

Revisionen konstaterar vidare att pandemin har haft stor inverkan på nämndens möjligheter att uppnå fullmäktiges beslutade mål och indikatorer. Detta medför risk att de verksamhetsspecifika målen R*esultat i balans* och *Hållbar investeringsutveckling* inte kommer att uppnås. Revisorerna bedömer vidare att det i nämndens beslutsunderlag och rapportering inte tydligt framgår vilka åtgärder som är planerade för att nå ett resultat i balans. Serviceförvaltningen har i samband med delårsrapport per augusti 2021 (FSN 2021-0151) konstaterat att de förskjutna kostnaderna och merkostnader hänförliga till covid-19-pandemin är av sådan omfattning att det inte är möjligt att nå ett resultat i balans.

Intern styrning och kontroll
Revisionen bedömer att serviceförvaltningens arbete med riskanalyser och plan för intern kontroll behöver utvecklas och dokumenteras.

Serviceförvaltningen kommer under 2022 att arbeta med att stärka och tydliggöra arbetet med risker och intern kontroll. Arbetet syftar till att

utarbeta förvaltningsövergripande arbetssätt för att säkerställa en gemensam struktur och arbetssätt inom förvaltningen.

Löneadministration
Serviceförvaltningen har, genom verksamhetsövergång, tagit över löneadministration från såväl Karolinska Universitetssjukhuset som Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) under hösten 2020 respektive våren 2021. Verksamheten är idag organiserad i två enheter inom avdelningen verksamhetsstöd.

Det löneadministrativa området är starkt reglerat av lagar och avtal och hantering av löneadministration är därför styrd mot enhetlighet på en övergripande nivå. Revisionen pekar på att genomförd förändring med att flytta över löneadministrationen till serviceförvaltningen, utan att nya arbetssätt och gemensamma gränsdragningar har tagits fram, inneburit en ökad risk för personberoende och merarbete. Revisorerna bedömer vidare att det finns otydligheter kring vilka kontroller som ska genomföras och av vem och att dessa kontroller inte minimerar samtliga risker för fel som kan uppstå i löneprocessen. Revisorerna konstaterar att förvaltningen under våren 2022 avser att kartlägga processer och kontroller för att bättre kunna beskriva och tydliggöra gränsdragningar och ansvarsfördelning mellan serviceförvaltningen och de nämnder och bolag som köper tjänster. Syftet med kartläggningen inom löneområdet är dessutom att synliggöra skillnader och förenklings- och utvecklingsmöjligheter för att kunna inleda dialog med kunderna om bland annat ökad digitalisering och automatisering. En sådan utveckling skulle möjliggöra fler maskinella och automatiska kontroller och därmed bidra till en förstärkt intern kontroll.

Bisysslor
Revisionen har granskat om nämnden säkerställer att det finns rutiner för att säkerställa tillräcklig intern kontroll när det gäller bisysslor. Revisorerna bedömer att det i huvudsak finns rutiner för en tillräcklig intern kontroll, men att följsamheten till rutinerna kan förbättras för att stärka den interna kontrollen så att otillåtna bisysslor inte förekommer.

Information om vad som gäller kring bisysslor finns inte bara på förvaltningens intranät utan ges också i samband med nyrekrytering, i samband med utvecklingssamtal och två gånger om året går en påminnelse

ut om anmälan av bisyssla. Vidare finns information om bisyssla i lönesystemet Heroma.

Säkerställa upphandlingar som skjutits upp på grund av pandemin
Revisionskontoret bedömer att fastighets- och servicenämnden arbetar aktivt med regionstyrelsens uppmaning att säkerställa att för Region Stockholm viktiga upphandlingar som skjutits upp på grund av pandemin, genomförs snarast. Revisionen pekar också på att det mot bakgrund av den särskilda hanteringen under pandemin alltjämt finns behov av att tydliggöra ansvar och roller mellan serviceförvaltningen och regionledningskontoret när det gäller samordnade upphandlingar.

Nämnden håller med om vikten att skapa ökad tydlighet både under normala förhållanden och under krissituationer. Med stöd av de analyser som har gjorts med anledning av pandemin leder regionledningskontoret ett förbättringsprojekt, där serviceförvaltningen deltar. Projektet syftar bland annat till att tydliggöra roller och ansvar avseende varuförsörjningen inom Region Stockholm.

Strategisk styrning av it och digitalisering
Revisionen har i en särskild rapport (projektrapport 3/2021) granskat om styrning av it och digitaliseringsarbete sker så att förutsättningar finns för verksamhetsanpassade digitala tjänster som vilar på en kostnadseffektiv och säker it- och informationsmiljö.

Fastighets- och servicenämnden har fått rapporten Strategisk styrning av it och digitalisering (FSN 2021-0414) för yttrande. Nämnden hänvisar till lämnat yttrande den 16 december 2021.

Miljökonsekvenser
Beslutet medför ingen tillkommande miljökonsekvens.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Anette Henriksson
Förvaltningschef
Fastighetsverksamheten

Eleonore Hammare
tf Förvaltningschef
Serviceförvaltning

Beslutsexpediering:
Akt
Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till

Region Stockholm

Signerad av
Eleonore Hammare SE2321000016-D72P

Signaturdatum
2022-01-17 11:37:36

Regionrevisorerna
Revisorsgrupp III

2022-03-29

Diarienummer
RK 2021-0031

Regionfullmäktige i Region Stockholm

Revisionsberättelse för fastighets- och servicenämnden år 2021

Vi av fullmäktige utsedda revisorer har granskat fastighets- och servicenämndens verksamhet och ekonomiska redovisning för år 2021.

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Den ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och att återredovisning sker till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och förskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och revisionsreglementet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning och har gett det resultat som redovisas revisionskontorets Årsrapport 2021 för fastighets- och servicenämnden. Vi bifogar en redogörelse för resultatet av granskningen.

Vi bedömer sammantaget att fastighets- och servicenämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer att nämndens interna styrning och kontroll har varit tillräcklig. Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för nämnden samt dess enskilda ledamöter.

Stockholm 2022-03-29, *digital signering*

Anders Lönn

Michael Stjernström

Anders Ödmark

Björn Jansson

Gustav Olofsson

Inger Linge

Jan Holgersson

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post:
regionrevisorerna.rev@regionstockholm.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.regionstockholm.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Visma Addo ID-nummer : e5f35ed1-8f12-48ef-ab03-bd91231818a3

Dokumentet är signerat med Visma Addos tjänst för digital signering.
Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Undertecknarens identitet är registrerad och listad här nedan.

Med min signatur bekräftar jag innehållet i ovanstående dokument.

Serienummer: fod/XE6HnwMcptsdz9mPgw

Björn Crister Jansson

2022-03-31 13:51

Serienummer: XJoYwdeelGXRfAMJzXY8kg

ANDERS ÖDMARK

2022-03-31 13:58

Serienummer: /rxz1pSksITf+6OBtkGq4A

INGER LINGE

2022-03-31 19:55

Serienummer: X5wTtCwZccTOMpd93qzWhg

ANDERS LÖNN

2022-04-01 19:11

Serienummer: AxpL8slqSfSz1mZwd4S73A

Karl Gustav Olofsson

2022-04-04 10:00

Serienummer: jHbD+oF9kyq+cjwN7GfuFQ

MICHAEL STJERNSTRÖM

2022-04-04 17:34

Visma Addo ID-nummer : e5f35ed1-8f12-48ef-ab03-bd91231818a3

Detta dokument är signerat med Visma Addos tjänst för digital signering. Certifikat i detta dokument är säkra och validerade med hjälp av de matematiska hashfunktionerna i originaldokumentet.

Dokumentet är låst för ändringar och har en tidsstämpel med ett certifikat från en pålitlig tredje part. Alla kryptografiska signeringscertifikat är inbäddade i PDF-filen och kan användas för godkännande i framtiden.

Hur man verifierar att dokumentet är i original
Detta dokument är skyddat med ett Adobe CDS-certifikat. När du öppnar dokumentet i Adobe Reader ser du att det är certifierat i Visma Addos signeringstjänst. Detta garanterar att innehållet i dokumentet är oförändrat.

Du kan verifiera de kryptografiska signeringscertifikaten i dokumentet med Visma Addos validator på denna webbsida https://vismaaddo.net/WebAdmin/#/NemIdValidation

Dokumentet är signerat med Visma Addos tjänst för digital signering.
Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Undertecknarens identitet är registrerad och listad här nedan.

Med min signatur bekräftar jag innehållet i ovanstående dokument.

Serienummer: bgFZouMP41zel7+LSO/fCg

Jan Holgersson

2022-04-04 19:23

Visma Addo ID-nummer : e5f35ed1-8f12-48ef-ab03-bd91231818a3

Detta dokument är signerat med Visma Addos tjänst för digital signering. Certifikat i detta dokument är säkra och validerade med hjälp av de matematiska hashfunktionerna i originaldokumentet.

Dokumentet är låst för ändringar och har en tidsstämpel med ett certifikat från en pålitlig tredje part. Alla kryptografiska signeringscertifikat är inbäddade i PDF-filen och kan användas för godkännande i framtiden.

Hur man verifierar att dokumentet är i original
Detta dokument är skyddat med ett Adobe CDS-certifikat. När du öppnar dokumentet i Adobe Reader ser du att det är certifierat i Visma Addos signeringstjänst. Detta garanterar att innehållet i dokumentet är oförändrat.

Du kan verifiera de kryptografiska signeringscertifikaten i dokumentet med Visma Addos validator på denna webbsida https://vismaaddo.net/WebAdmin/#/NemIdValidation